

Projekt 322

z dnia 21 marca 2022 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIASTA CZARNKÓW**

z dnia 31 marca 2022 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 – 2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022r. poz.559) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021r. poz. 2268 ze zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Czarnków.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr

Rady Miasta Czarnków

z dnia 31 marca 2022 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2022 - 2030

GMINA MIASTA CZARNKÓW

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	6
CHARAKTERYSTYKA GMINY	12
Informacje ogólne	12
Struktura demograficzna mieszkańców	13
Infrastruktura społeczno- techniczna	15
Oświata	15
Opieka Zdrowotna	17
Bezpieczeństwo	19
Kultura i sport	22
Turystyka i rekreacja	27
Rynek pracy	29
Gospodarka	30
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA CZARNKÓW	31
Problemy w obszarze pomocy społecznej	31
Bezrobocie	37
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	38
Alkoholizm	38
Narkomania	42
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	43
Ubóstwo	52
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	54
Przemoc w rodzinie	57
Wpływ pandemii COVID-19 na życie społeczno- gospodarcze	62
ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	64
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	72
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	82
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	83

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	85
ZMIANY W STRATEGII	86
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	87
SPIS TABEL	88
SPIS RYSUNKÓW	89
SPIS WYKRESÓW	89
BIBLIOGRAFIA.....	90
Spis publikacji.....	90
Źródła internetowe	91

WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r., poz. 1876 z późn. zm.). Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: *„opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”*. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ Ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U z 2021 r. poz. 1119);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021r. poz. 1249);
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100, 1162, 1621);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573, 1981);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057, z 2021 r. poz. 1038, 1243, 1535).

Celem poniższej Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych na lata 2022-2030 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i działań, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie miasta Czarnków. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w mieście Czarnków przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku badania ankietowego wśród pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnkowie.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Czarnków na lata 2021- 2030 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna: zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie miasta Czarnków wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie miasta. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia.

Część programowa: zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej miasta Czarnków na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz działań.

Część wdrożeniowa: obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Czarnków na lata 2022-2030 zgodna jest z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi opracowanymi na szczeblu europejskim, krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Są to między innymi dokumenty takie jak:

❖ **Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*)**

Agenda została przyjęta przez 193 państwa członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku we wrześniu 2015 r. Dokument wskazuje 17 celów oraz powiązanych z nimi 169 zadań, które oddają trzy wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Jest to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.¹

❖ **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju**

Dokument określający główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Strategia powstawała w latach 2011-2012. Uwzględnia uwarunkowania wynikające ze zdarzeń i zmian w otoczeniu społecznym, politycznym i gospodarczym Polski w tym okresie. Opiera się również na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie Polska 2030. Wyzwania rozwojowe z 2009 roku, w stosunku do diagnozy z lat 2008 – 2009 uzupełnione zostały o elementy, które wiążą się z trwającym na świecie i w Europie kryzysem finansowym i spowolnieniem gospodarczym.

Głównym celem określonym w dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Z diagnozy przedstawionej w 2009 r. wynika, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie.

¹ <https://www.gov.pl/web/rozwoj/agenda-2030>

Do każdego z obszarów przedstawiono również kierunki interwencji, czyli działań do podjęcia w perspektywie do 2030 r. służących osiągnięciu celu głównego Strategii.

- I. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki (modernizacja):
 - 1.1 Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna
 - 1.2 Polska Cyfrowa
 - 1.3 Kapitał ludzki
 - 1.4 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
- II. Równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja):
 - 2.1 Rozwój regionalny
 - 2.2 Transport
- III. Efektywność i sprawność państwa (efektywność)
 - 3.1 Kapitał społeczny
 - 3.2 Sprawne państwo²

❖ Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku, jest kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.

Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Oczekiwanym efektem realizacji Strategii w perspektywie długookresowej dla obywateli będzie wzrost ich dochodów oraz poprawa jakości życia, rozumiana jako stworzenie przyjaznych warunków bytowych, przede wszystkim dla rodzin; zapewnienie odpowiedniej jakości edukacji i szkoleń, podwyższających kwalifikacje i kompetencje obywateli; wzrost zatrudnienia i lepsze jakościowo miejsca pracy; poprawa dostępu do infrastruktury; zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej, poprawiającej zdrowotność obywateli; satysfakcjonującego stanu środowiska oraz poczucia bezpieczeństwa.

² <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/czym-jest-zarzadzanie-rozwojem>

Najważniejsze efekty długookresowe dla gospodarki to przede wszystkim zmiana struktury PKB Polski w wyniku zwiększenia roli innowacji w jego tworzeniu. Przyczyni się to do szybszej konwergencji dochodów Polaków do poziomu średniej Unii Europejskiej. W sferze instytucjonalnej efektem realizacji Strategii będzie państwo bardziej przyjazne dla obywateli i przedsiębiorców, co będzie przejawiało się w poprawie jakości funkcjonowania jego organów i poszczególnych instytucji służących rozwojowi. W sferze społecznej efekty realizacji Strategii to ograniczenie wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz wszelkiego rodzaju nierówności społecznych, a także budowa silnego kapitału społecznego i zwiększenie jego roli w rozwoju.³

❖ **Projekt Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**

Dokument stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie stoją przed Polską, w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Do wyzwań tych należy uczynienie z Polski bardziej atrakcyjnego miejsca do życia, rozwijania wiedzy i podejmowania pracy, a w konsekwencji lokowania inwestycji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Rozwój kapitału ludzkiego i spójności społecznej przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki.

Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Strategia wyznacza cztery cele szczegółowe do realizacji, których osiągnięcie powinno przyczynić się do rozwiązania najważniejszych problemów, których doświadcza polska gospodarka i polskie społeczeństwo, tj. niedostatecznych kompetencji, niewystarczającej opieki zdrowotnej, problemów demograficznych oraz ubóstwa.

Cel 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.

Cel 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej.

Cel 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.⁴

³ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>

⁴ <https://www.gov.pl/web/rodzina/projekt-strategii-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-do-roku-2020--z-perspektywa-do-2030-r>

❖ **Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030**

Strategia Wielkopolska 2030 stanowi punkt odniesienia dla wszystkich działań rozwojowych na terenie Wielkopolski, w tym dla polityki przestrzennej województwa. Integralną częścią Strategii Wielkopolska 2030 jest regionalna strategia polityki społecznej. W Strategii wyróżnione są zasady horyzontalne i cele strategiczne uwypuklające kwestie społeczne, w szczególności rozwój innowacyjny, rozwój inkluzywny oraz rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu.

Cel 1: Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców:

- 1.1 Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu.
- 1.2 Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia.
- 1.3 Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel 2: Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu:

- 2.1 Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie.
- 2.2 Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom.
- 2.3 Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu.

Cel 3: Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski:

- 3.1 Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa.
- 3.2 Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski.
- 3.3 Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej.

Cel 4: Wzrost skuteczności Wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem:

- 4.1 Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług.
- 4.2 Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju.⁵

❖ **Strategia Rozwoju Miasta Czarnków na lata 2015-2025**

Strategia Rozwoju Miasta Czarnków została opracowana w oparciu o perspektywę wizji regionu w 2025 roku, podkreślając jego specyfikę i wskazując na indywidualne rozwiązania, odpowiednie dla jego charakterystyki, wyzwań i potrzeb.

⁵ https://bip.umww.pl/artykuly/2826147/pliki/20200716181034_strategiawielkopolska2030uchwaaswwnrxi28720.pdf

Cel 1: Wykorzystanie walorów miasta dla jego rozwoju gospodarczego:

- 1.1 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.
- 1.2 Promowanie potencjału turystyczno- rekreacyjnego.

Cel 2: Wzrost poziomu życia mieszkańców Czarnkowa:

- 2.1 Poprawa warunków i jakości usług świadczonych przez instytucje ochrony zdrowia i pomocy społecznej.
- 2.2 Poprawa warunków i jakości edukacji publicznej oraz kultury fizycznej, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych.
- 2.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego.
- 2.4 Poprawa bezpieczeństwa publicznego.

Cel 3: Poprawa stanu infrastruktury technicznej:

- 3.1 Zrównoważony rozwój infrastruktury.
- 3.2 Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa i tworzenie dogodnych warunków życia mieszkańców.
- 3.3 Ochrona środowiska.

Cel 4: Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej:

- 4.1 Wzrost dostępności i jakości świadczenia usług publicznych.
- 4.2 Kreowanie społeczeństwa obywatelskiego.⁶

❖ Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Czarnkowsko-Trzcianeckim na lata 2014-2023

Cel.1: Skuteczne wsparcie najbardziej potrzebujących mieszkańców Powiatu:

- 1.1 Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych.
- 1.2 Tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania systemu pieczy zastępczej oraz wspieranie rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej.
- 1.3 Uruchomienie systemu pomocy ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.
- 1.4 Realizacja przez PCPR pozostałych zadań ustawowych.

Cel 2: Poprawa stanu zdrowia mieszkańców:

- 2.1 Poprawa dostępności i jakości opieki zdrowotnej na terenie powiatu/
- 2.2 Promocja zdrowia.

⁶ <https://czarnkow.pl/dokumenty-strategiczne.html>

2.3 Przeciwdziałanie uzależnieniom.

Cel 3: Przeciwdziałanie bezrobociu:

3.1 Realizacja zadań publicznych służb zatrudnienia.

3.2 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.

3.3 Wspierane adaptacji oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy.

3.4 Przeciwdziałanie i zapobieganie wykluczeniu społecznemu wśród osób pozostających bez pracy.

3.5 Standaryzacja usług świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy w Czarnkowie.

Cel 4: Dobre przygotowanie absolwentów szkół powiatowych do startu życiowego:

4.1 Poprawa bazy edukacji ponadgimnazjalnej.

4.2 Adaptacja oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy.

4.3 Zwiększenie efektywności kosztowej oświaty.⁷

⁷http://www.old.czarnkowsko-trzcieński.pl/www.czarnkowsko-trzcieński.pl/asp/pliki/download_2014/strategia_pcpr_trzcieńka_przyjeta_ostateczna_wersja_27.05.2014.pdf

CHARAKTERYSTYKA GMINY

Informacje ogólne

Miasto Czarnków jest gminą miejską o powierzchni 10 km², położoną w województwie wielkopolskim, w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim, na skraju Puszczy Noteckiej nad rzeką Noteć. Jest siedzibą administracji samorządowej- Starostwa Powiatowego, Urzędu Miasta Czarnków i Urzędu Gminy Wiejskiej Czarnków. W kierunku północnym znajduje się większy ośrodek miejski: Piła w odległości ok. 35 km, Poznań - 70 km, Trzcianka - 23 km. Miasto w stosunku do swojej wielkości stanowi istotny ośrodek przemysłowy, turystyczny i kulturalny regionu. Gmina Miasta Czarnków jest aktywnym członkiem różnych związków, do których przynależność dostarcza wymiernych korzyści na wielu płaszczyznach funkcjonowania. Do najważniejszych możemy zaliczyć: Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski (SGiPW), Stowarzyszenie Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych (WOKiSS), Związek Miast i Gmin Nadnoteckich, Wielkopolska Organizacja Turystyczna, Czarnkowsko-Trzcianecka Lokalna Grupa Działania oraz Współpraca międzynarodowa.

Rysunek 1. Położenie Czarnkowa na tle powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2020 r. miasto Czarnków liczyło 10 464 mieszkańców; z czego 51,72% stanowiły kobiety (5 412), a 48,28% mężczyźni (5 052). Współczynnik feminizacji dla miasta Czarnków wynosi 107 (na 100 mężczyzn przypada 107 kobiet). Biorąc pod uwagę ostatnie lata można zauważyć, iż z każdym rokiem liczba mieszkańców stopniowo maleje.

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć- statystyki na rok 2020

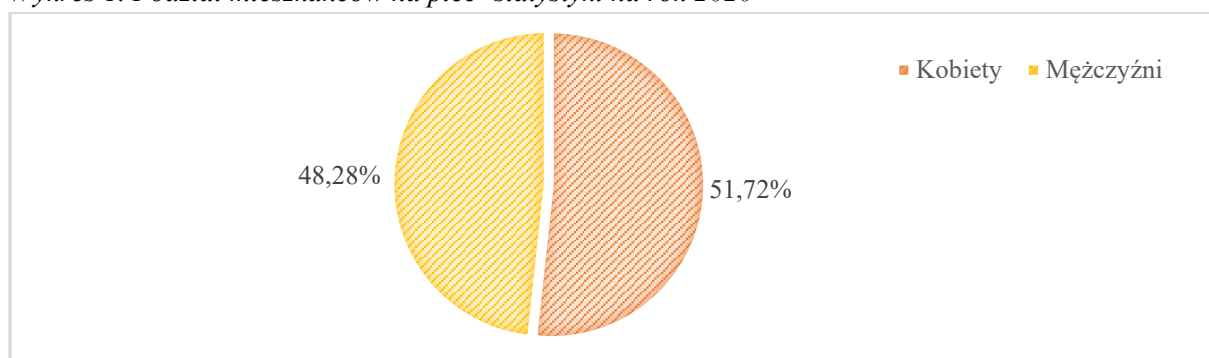

Tabela 1. Liczba mieszkańców w latach 2015- 2020

Liczba mieszkańców	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem; w tym:	11 029	10 896	10 784	10 735	10 607	10 464
Kobiety	5 670	5 600	5 538	5 530	5 458	5 412
Mężczyźni	5 359	5 296	5 246	5 205	5 149	5 052

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2020 roku w gminie miejskiej Czarnków zarejestrowano 64 zameldowania w ruchu wewnętrznym oraz 141 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi -77. W tym samym roku 2 osoby zameldowały się z zagranicy oraz zarejestrowano 1 wymeldowanie za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 1.

Miasto Czarnków cechuje ujemny przyrost naturalny, który na koniec 2020 roku wyniósł- 46. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu- 4,36 na 1000 mieszkańców. Uściślając, w 2020 roku w gminie odnotowano 86 urodzeń dzieci, w tym 36 dziewczynek i 50 chłopców. W tym samym czasie doszło do 132 zgonów, co odpowiada 12,52 zgonom na 1000 mieszkańców.

Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2015-2020

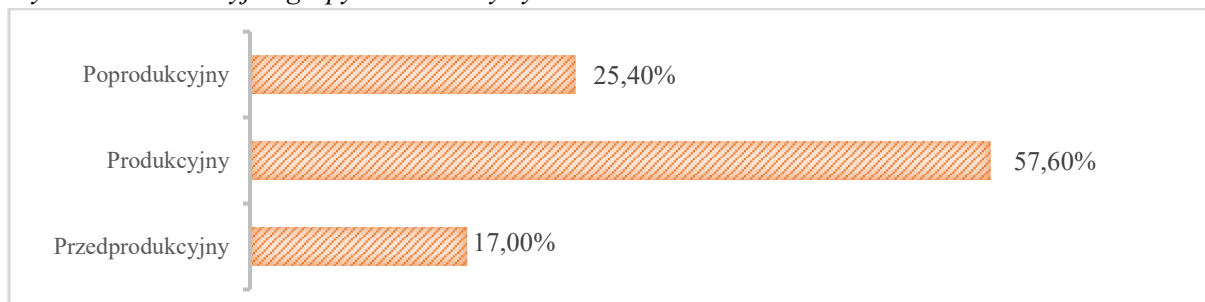
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Przyrost naturalny, ogółem w tym:	9	-21	-19	-29	-19	-46
Kobiety	2	-17	-3	-10	-1	-10
Mężczyźni	7	-4	-16	-19	-18	-36
Urodzenia żywe ogółem, w tym:	112	96	99	89	91	86
Kobiety	54	43	53	46	40	36
Mężczyźni	58	53	46	43	51	50
Zgony ogółem, w tym:	103	117	118	118	110	132
Kobiety	52	60	56	56	41	46
Mężczyźni	51	57	62	62	69	86

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

57,60% mieszkańców miasta Czarnków jest w wieku produkcyjnym, 17,00% w wieku przedprodukcyjnym, a pozostałe 25,40% w wieku poprodukcyjnym.

Wskaźnik obciążenia demograficznego osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym dla miasta Czarnków jest równy 73,7. Jest on wyższy w porównaniu do województwa wielkopolskiego (67,5) oraz do całego kraju (68,0).⁸

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁸ <https://bd1.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/jednostka/3265>

Infrastruktura społeczno- techniczna

Oświata

Na terenie miasta Czarnków działają dwa przedszkola samorządowe, przedszkole niepubliczne oraz niepubliczny punkt przedszkolny:

- Przedszkole Miejskie nr 1 „Bajkowy Świat”,
- Przedszkole Miejskie nr 2 im. Jana Brzechwy,
- Niepubliczne Przedszkole „Leśne skrzaty”,
- Niepubliczny punkt przedszkolny „Przystań Elfów”.

W roku 2020 w Czarnkowie mieściły się 4 przedszkola, w których do 24 oddziałów uczęszczało 484 dzieci. Można zatem stwierdzić, iż na terenie gminy miasta Czarnków mamy do czynienia z dobrą dostępnością do infrastruktury przedszkolnej.

Tabela 3. Placówki wychowania przedszkolnego na terenie gminy

	2018	2019	2020
Placówki wychowania przedszkolnego:	4	4	4
Oddziały	20	23	24
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	470	487	484

Źródło: GUS

Na terenie miasta Czarnków funkcjonują dwa żłobki niepubliczne:

- Niepubliczny Żłobek Montessori Małe Stópki z liczbą miejsc dla 25 dzieci,
- Niepubliczne Przedszkole i Żłobek ”Przystań Elfów” z liczbą miejsc dla 26 dzieci.

Na terenie miasta Czarnków funkcjonują dwie publiczne szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Czarnkowie,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Janusza Korczaka w Czarnkowie.

Na jeden oddział w szkole podstawowej przypada 20 uczniów. W roku szkolnym 2019 w szkołach podstawowych na terenie gminy uczyło się łącznie 1 099 uczniów. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba uczniów szkół podstawowych wzrosła o 13,42%.

Tabela 4. Szkoły podstawowe na terenie gminy

	2017	2018	2019
Szkoły podstawowe	3	3	3
Uczniowie szkół podstawowych	969	1 104	1 099

W 2020 roku miasto Czarnków prowadziło trzy szkoły ponadpodstawowe:

- Zespół Szkół im. Józefa Nojego w Czarnkowie; w skład którego wchodzi:
 - Technikum (Technik reklamy, Technik logistik, Technik ekonomista, technik handlowiec, Technik informatyk, Technik mechatronik, Technik żywienia i usług gastronomicznych),
 - Branżowa Szkoła I Stopnia (Klasa Patronacka w zawodzie mechanik operator maszyn do produkcji drzewnej, stolarz, ślusarz, elektryk, oddziały wielozawodowe dla młodocianych pracowników w zawodach: kucharz, ślusarz, fryzjer oraz rolnik),
 - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych,
 - Kwalifikacyjne Kursy Zawodowe (kwalifikacje w zawodzie technik administracji, technik usług kosmetycznych, technik handlowiec, technik rachunkowości oraz technik spedytor).
- Liceum Ogólnokształcące im. Janka z Czarnkowa w Czarnkowie,
- Prywatny Zespół Szkół w Czarnkowie; w skład którego wchodzi:
 - Technikum Rolnicze,
 - Technikum Reklamy,
 - Technikum Logistyczne,
 - Technikum Hodowli Koni,
 - Liceum Ogólnokształcące,
 - Branżowa Szkoła I Stopnia,
 - Liceum dla Dorosłych.

Opieka Zdrowotna

Na terenie miasta działają publiczne i niepubliczne (prywatne) podmioty opieki zdrowotnej. Głównym świadczeniodawcą opieki publicznej jest Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej. W skład Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Czarnkowie wchodzi następujące jednostki organizacyjne:

1. Szpital Powiatowy,
2. Oddział Ratownictwa Medycznego,
3. Zespół Poradni Specjalistycznych.

Oddziały szpitala:

- izba przyjęć,
- oddział anestezjologii i intensywnej terapii,
- oddział chirurgii ogólnej z pododdziałem chirurgii urazowo-ortopedycznej,
- oddział ginekologiczno-położniczy,
- oddział neonatologiczny,
- oddział chorób wewnętrznych,
- oddział pediatryczny,
- blok operacyjny,
- zespół ratownictwa medycznego.

Poradnie z Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej:

- Poradnia Chirurgii Ogólnej,
- Poradnia Kardiologiczna,
- Poradnia Urologiczna,
- Poradnia Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej,
- Poradnia Ginekologiczno-Położnicza,
- Poradnia Dermatologiczna,
- Poradnia Chorób Płuc i Gruźlicy,
- Poradnia Otolaryngologiczna,
- Poradnia Leczenia Bólu,
- Chirurgii Ogólnej.

Mieszkańcy Czarnkowa mają możliwość korzystania również z pomocy medycznej w licznych gabinetach i przychodniach lekarskich tj. medycyny rodzinnej, specjalistycznej praktyki chirurgicznej, położniczo-ginekologicznych, psychologicznych, okulistycznych i stomatologicznych m.in.:

- „Wen- Vita” Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Przychodnia Lekarska „Pola-Med.” Apolonia Wyszynska,
- „Pro Familia”. Przychodnia lekarska,
- „Medicus”. Poradnia medycyny rodzinnej. Bożan Mirosław,
- Gabinet Lekarski Krystyna Rożek Niemiec,
- Przychodnia Lekarska Grażyna Pacek,
- Indywidualna Specjalistyczna Chirurgiczna Praktyka Lekarska Maciej Niemiec,
- Med- Gin Specjalistyczny Gabinet Ginekologiczno-Położniczy Amanuel Solomon,
- Specjalistyczny Gabinet Okulistyczny Dorota Oparowska-Pluta,
- Gabinet Psychologiczny "Przestrzeń" - Kamila Bednarek,
- Specjalistyczna Poradnia Psychiatryczna Dorota Woźniakowska,
- Gabinet psychologiczny. Wiesława Słupczyńska,
- Przychodnia Stomatologiczna. Grzegorz Pawłowski,
- Poradnia Stomatologiczna S.C Monika Loba, Sebastian Loba,
- Gabinet Stomatologiczny Ewa Bocheńska-Kujawińska,
- „Uni-Med.” Gabinet Stomatologiczny Magdalena Romanowska,
- Prywatny Gabinet Stomatologiczny Antecka-Klera Małgorzata,
- Prywatne Laboratorium Protetyczne. Barbara Olkuśnik,
- Gabinet Stomatologiczno – Ortodontyczny. Krystyna Tylewska-Piasecka,
- Specjalistyczny Gabinet Stomatologiczny Andrzej Piasecki.

Na terenie miasta Czarnków działa 8 aptek, w których pracuje 16 magistrów farmacji.

W roku 2020 udzielono łącznie 134 340 porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 99 549 porad w ramach opieki podstawowej.⁹

⁹ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/kategoria/3265>

Bezpieczeństwo

Główne zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa mieszkańców oraz utrzymania porządku publicznego realizuje Komenda Powiatowa Policji Czarnków oraz Straż Miejska w Czarnkowie. Za bezpieczeństwo przeciwpożarowe na terenie miasta Czarnków i całego powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego odpowiada Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Czarnkowie.

Z danych przedstawionych przez Policję wynika, iż 2021 roku wzrosła liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia w porównaniu do roku poprzedniego.

Tabela 5. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w latach 2018-2021

	2018	2019	2020	2021
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	16	20	13	19
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	472	452	258	18
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	0	0	0	0

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Czarnkowie

Najczęstszym przestępstwem na terenie miasta Czarnków była kradzież mienia. W 2020 roku możemy zaobserwować wzrost takich incydentów, który utrzymuje się także w 2021 roku.

Tabela 6. Przestępstwa na terenie gminy

Przestępstwa na terenie gminy	2018	2019	2020	2021
Kradzież z włamaniem	14	17	8	8
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	4	10	4	2
Pobicie	0	2	0	1
Uszkodzenie mienia	2	4	7	10
Kradzież mienia	12	12	21	20
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	0	0	1	1

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Czarnkowie

Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych:

- 2018 np.:

Znęcanie się nad rodziną - 4 / 4 / 4

Groźba karalna - 1 / 1 / 1

Rozpijanie małoletniego - 0 / 0 / 0

Uchylenie się od płacenia alimentów - 27 / 27 / 27

▪ **2019 np.:**

Znęcanie się nad rodziną - 10 / 10 / 10

Groźba karalna - 2 / 2 / 2

Rozpijanie małoletniego - 0 / 0 / 0

Uchylenie się od płacenia alimentów - 20 / 20 / 20

▪ **2020 np.:**

Znęcanie się nad rodziną - 4 / 4 / 4

Groźba karalna - 0 / 0 / 0

Rozpijanie małoletniego - 0 / 0 / 0

Uchylenie się od płacenia alimentów - 15 / 15 / 15

• **2021 np.:**

Znęcanie się nad rodziną - 2 / 2 / 2

Groźba karalna - 2 / 2 / 2

Rozpijanie małoletniego - 0 / 0 / 0

Uchylenie się od płacenia alimentów - 31 / 31 / 31

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

- **2018** wszczęcie procedur - 9
- **2019** wszczęcie procedur - 17
- **2020** wszczęcie procedur - 13
- **2021** wszczęcie procedur - 14

W 2020 roku w mieście Czarnków stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 138 przestępstw. Oznacza to, że na każdym 1000 mieszkańców odnotowano 13,11 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Czarnków wynosi 84,80% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy miasta Czarnków najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 8,97 (wykrywalność 82%) oraz przeciwko

mieniu - 5,00 (wykrywalność 63%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 3,93 (90%), drogowe - 1,84 (100%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,33 (96%).

Analizując szczegółowe dane można zauważyć, iż w roku 2020 ogólna liczba odnotowanych przestępstw na terenie gminy miasta Czarnków zmalała w stosunku do roku poprzedniego. Na terenie gminy miasta Czarnków na przestrzeni ostatnich lat najczęściej dochodzi do przestępstw o charakterze kryminalnym.

Tabela 7. Przestępstwa odnotowane na terenie gminy w latach 2015-2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	121	130	135	143	148	138
Kryminalne	75	83	90	95	97	94
Przeciwko mieniu	48	49	51	47	59	52
Drogowe	22	24	24	22	20	19
Gospodarcze	16	16	15	20	20	17
Przeciwko życiu i zdrowiu	4	5	5	4	5	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kultura i sport

Instytucjami odpowiedzialnymi za działalność kulturalną na terenie gminy miasta Czarnków jest Miejskie Centrum Kultury w skład którego wchodzi: Miejska Biblioteka Publiczna, Muzeum Ziemi Czarnkowskiej, kino „Światowid” oraz redakcja tygodnika powiatowego „Nadnoteckie Echa”.

Celem działalności Miejskiego Centrum Kultury jest prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne mieszkańców oraz upowszechnianie i promowanie kultury lokalnej. Bazą do wielostronnej działalności Czarnkowskiego Domu Kultury są przede wszystkim plenery: amfiteatr w Parku Staszica i Łazienki Czarnkowskie nad Notecią oraz dwa budynki przy ul. Kościuszki, w których znajdują się:

- sala kinowo- widowiskowa,
- sala towarzyska,
- sala wystawowa (galeria „Pięciu”),
- pracownia plastyczna,
- sala muzyczna,
- sala klubowa,
- sala konferencyjna.

Jednostki wchodzące w skład Miejskiego Centrum Kultury realizują wiele różnorodnych warsztatów dla różnych grup wiekowych. Prowadzą zajęcia artystyczne, plastyczne, muzyczne, teatralne i taneczne. Jednostka współpracuje z organizacjami pozarządowymi, wspiera inicjatywy społeczne, kulturalne i edukacyjne. MCK wspiera amatorski i profesjonalny ruch artystyczny oraz organizuje większość imprez i wydarzeń w Czarnkowie.

Grupy działające przy MCK :

- Chór męski "Harmonia",
- Czarnkowska Orkiestra Dęta,
- Pa-Marsze "Magdalenki",
- Zespoły taneczne- Grupa Tip – Top, Grupa Entliczek Pentliczek, Grupa Abrakadabra i Grupa Hocus Pocus,
- Warsztaty wokalne,
- Studio piosenki,

- Kółko plastyczne,
- Zajęcia z rytmiki,
- Dyskusyjny Klub Filmowy,
- Godzina z gitarą,
- Rowerowa Sekcja Turystyczna,
- Związek Artystów Plastyków,
- Sekcja Brydżowa,
- Teatr "TU".¹⁰

Mieszkańcy Czarnkowa mają możliwość uczestnictwa w bardzo bogatej ofercie różnorodnych przedsięwzięć kulturalnych. Największym zainteresowaniem cieszą się plenerowe wydarzenia w czasie organizowanych Dni Ziemi Czarnkowskiej oraz Dnia Spieczonego Bliźniaka- ogólnopolskiego spotkania bliźniąt. Inne ważne wydarzenia organizowane cyklicznie przez MCK to m.in.: Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, Rodzinne Rajdy Rowerowe "Soboty na dwóch kółkach", Rajd "Po kwiat paproci", Europejski dzień bez samochodu, Rajd "Po Marcinowego rogała", Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom, Zaduszki Jazzowe, Wakacje z kulturą, Grzybobranki Liryczne, Salon Wielkopolski, "Urodzaj na dziewczynki z zapalkami" - akcja charytatywna, Kiermasz Bożonarodzeniowy oraz liczne turnieje szachowe, brydżowe, wystawy i konkursy plastyczne.

Miejska Biblioteka Publiczna z Oddziałem Dziecięcym znajduje się na ul. Wronieckiej i posiada dwie filie na Osiedlu Parkowym oraz Placu Wolności. Biblioteka organizuje liczne wydarzenia m.in.: spotkania autorskie, lekcje biblioteczne, konkursy i spotkania cykliczne tj. Akademia Sprawnych Rąk, Bibliomoliki, Bajkownica, Dyskusyjny Klub Książki, Klub Przyjaciół Biblioteki, Podwieczorki z książką oraz Maglownica. Biblioteka zgodnie z danymi GUS na rok 2020 posiadała księgozbiór liczący 52 228 woluminów. W ciągu roku z biblioteki skorzystało łącznie 1 559 czytelników, odnotowano 47 430 wypożyczonych księgozbiorów na zewnątrz.¹¹

Kino „Światowid” posiada 242 fotele oraz 2 miejsca dla osób niepełnosprawnych, klimatyzowaną salę, możliwość wyświetlania filmów w 2D i 3D, w jakości 2K i możliwością

¹⁰ <https://mck.czarnkow.pl/>

¹¹ <https://mbp.czarnkow.pl/>

rozbudowy do 4 K oraz w systemie HFR- 48 fps, a także możliwość organizacji koncertów, spektakli, konferencji i szkoleń, dzięki pełnej i nowoczesnej technice estradowej i konferencyjnej.¹²

Muzeum Ziemi Czarnkowskiej znajduje się w budynku, z końca XIX wieku, w którym niegdyś była szkoła katolicka. Jeszcze w okresie dwudziestolecia międzywojennego społeczność Czarnkowa starała się utworzyć Muzeum. Jednak udało się to dopiero w 1998 roku. Zbiory muzealne gromadzone są w trzech działach: artystyczno-historycznym, archeologicznym oraz etnograficznym.

Wystawa główna z dziejów Czarnkowa prezentuje historię miasta od czasów gdy Czarnków był grodem aż po lata 30te XX w. Na sali wystaw czasowych organizowane są ekspozycje różnotematyczne. Organizowane wernisaże, spotkania autorskie i zajęcia dla młodzieży o charakterze warsztatowym. Przy Muzeum działają: Towarzystwo Miłośników Historii Czarnkowa, Towarzystwo Pamięci Powstania Wielkopolskiego oraz Grupa Rekonstrukcji Historycznej Jaźwiec.

Redakcja tygodnika powiatowego „Nadnoteckie Echa” którego mieści się w Czarnkowskim Domu Kultury. Czasopismo to ukazuje się na Ziemi Czarnkowskiej od 15 stycznia 1991. „Nadnoteckie Echa” w styczniu 2021 roku obchodziły jubileusz 30-lecia obecności na rynku. Obecnie ukazują się w nakładzie 1500 egzemplarzy. Tygodnik dokumentuje życie społeczno- kulturalne miasta i powiatu. Kolportaż prowadzony jest przez Ruch (52 punkty na terenie powiatu) oraz transportem własnym.¹³

¹² <http://kino.czarnkow.pl/>

¹³ <http://www.bip.czarnkow.pl/raport-o-stanie-gminy.html>

Działalność kulturalną w roku 2020 naznaczyła panująca pandemia stąd też nie odbyło się wiele wcześniej zaplanowanych imprez, spotkań czy wystaw. W 2020 r. na terenie miasta Czarnków zorganizowano ogółem 62 imprezy kulturalne, w których wzięło udział łącznie 3 970 osób.

Tabela 8. Imprezy kulturalne na terenie miasta Czarnków w roku 2020

Forma wydarzenia	Ilość	Liczba uczestników
Wystawy	7	150
Prelekcje, spotkania, wykłady	3	550
Koncerty	7	1 100
Konkursy	3	80
Pokazy teatralne	2	600
Konferencje	3	220
Interdyscyplinarne	7	850
Warsztaty	3	70
Inne	27	350

Na terenie miasta Czarnków działa Ośrodek Sportu i Rekreacji. Posiada atrakcyjną ofertę sportowo- rekreacyjną oraz odpowiednią bazę sportową. Organizuje imprezy sportowe, m.in.: mecze, turnieje, zawody lekkoatletyczne, zawody pływackie, festyny, wyścigi kolarskie, zabawy taneczne, a także pokazy sportowe i zręcznościowe. Odbywają się tu również festyny promujące miasto jak np. „Święto Noteci”, ferie dla dzieci i młodzieży, ligowe rozgrywki halowe, zajęcia Aqua fitness, Aqua Aerobic oraz zajęcia szkółki pływackiej przy kompleksie basenowym.

Obiekty Sportowe administrowane przez OSiR:

- Boisko piłkarskie pełnowymiarowe posiadające trybuny dla 2 000 osób, czterotorową bieżnię żużlową oraz bieżnię do skoku w dal,
- Boisko treningowe,
- Basen odkryty,
- Boisko do piłki plażowej,
- Boisko do koszykówk,
- Boisko do gier małych, w jego skład wchodzi boisko do piłki ręcznej, boisko do siatkówki i tenisa ziemnego oraz boisko do koszykówki,
- Ogródek Jordanowski z placem zabaw dla dzieci,

- Rampa wrotkarska,
- Stoły ogrodowe do gry w szachy i tenisa,
- Lodowisko miejskie,
- ORLIK,
- Przystań wodna – MARINA gdzie można wypożyczyć kajaki i rowery wodne,
- Kompleks siłowni zewnętrznej.

Przy SP2 w Czarnkowie funkcjonuje hala sportowo- widowiskowa, w której znajduje się boisko z wyposażeniem do siatkówki, koszykówki, piłki ręcznej, piłki nożnej halowej, tenisa oraz siłownia z wyposażeniem w stanowiska dla 30 osób.

W mieście działają także kluby sportowe i stowarzyszenia:

- MKS Noteć Czarnków,
- UKS „Jedynka”,
- Ognisko TKKF "Nałęcz",
- Klub Karate Shotokan,
- Klub Tenisa Stołowego „Noteć”,
- Klub Sportowy Akademia Piłkarska Reissa,
- Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Czarnkowie,
- Polski Związek Wędkarski Koło „STEICO”,
- Polski Związek Wędkarski Koło PZW "NAŁĘCZ",
- Polski Związek Wędkarski, Koło Miejskie,
- Rowerowa Sekcja Turystyczna,
- Stowarzyszenie Miłośników Brydża "Dama Pik.

Turystyka i rekreacja

Czarnków to miasto położone na skraju Pojezierza Chodzieskiego, Kotliny Gorzowskiej i Doliny Noteci wśród morenowych wzgórz, które wyrzeźbił cofający się lądolód. Z tego powodu rejon ten nazywany bywa Szwajcarią Czarnkowską. Na północ i zachód ciągną się łąki nadnoteckie zalegające płaską dolinę rzeki, natomiast na południu i wschodzie wzgórza morenowe. W odległości kilkunastu kilometrów rozciągają się jeziora charakteryzujące się czystą wodą i bogactwem ryb. Miasto otacza bogata roślinność z wielkimi obszarami leśnymi. Cisza i świeże powietrze sprzyja pieszym wędrówką, łowiectwu i grzybobraniu.

Atrakcje turystyczne miasta Czarnków:

- Taras widokowy z którego można podziwiać wspaniałą panoramę Czarnkowa i okolic. Taras widokowy wyposażony jest w wygodne ławeczki, zadaszenie z stołem do gry w szachy i warcaby,
- Pomnik na cmentarzu komunalnym ku czci poległych żołnierzy radzieckich,
- Zabytkowy budynek browaru z 1871,
- Odrestaurowany czołg z okresu II Wojny Światowej,
- Skocznia narciarska, która powstała w czynie społecznym w 1963 roku, na szczycie skoczni znajduje się tzw. Grzybek (drewniana budowla w postaci grzybka) z którego roztacza się malowniczy widok na Czarnków,
- Przystań wodna (Marina Czarnków).

Sercem miasta Czarnków jest rynek, którego ozdobą jest zespół nowoczesnych fontann podświetlanych po zmroku różnobarwnymi światłami. Na rynku znajdują się najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego, które zostały wpisane do rejestru zabytków i ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków:

- Ratusz z 4. ćwierci XIX wieku - siedziba władz miasta,
- Późnogotycki kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny, który jest jednym z cenniejszych zabytków sakralnych na terenie Wielkopolski,
- Budynek Starostwa Powiatowego z około 1910 roku,
- Most na Noteci. Przeszło dawnego mostu Fordońskiego,
- Browar oraz biuro browaru z końca XIX wieku,
- Dworek Swiniarskich z 2 poł. XVIII wieku,

- Dworek Jeskego z 2 połowy XIX wieku - właściciela tartaku i młyn,
- Kamienica Górczyńskich z końca XIX wieku,
- Kamienica Döbelinga z 1905 roku,
- Budynek Poczty Polskiej z 1893 roku,
- Dawny budynek Urzędu Pocztowego,
- Kamienica Herty i Ottona Lendt z początku XX wieku,
- Budynek z 1900 roku - dawna siedziba Komisariatu Straży Granicznej,
- Dawna Willa Hellmutha von Bethe z początku XX wieku,
- Budynek dworca kolejowego PKP z 1911 roku,
- Zespół Gazowni Miejskiej: była piecownia oraz budynek administracyjny przy gazowni z 1900 - 1902 roku,
- Szpital Powiatowy z 1895 roku,
- Kamienica z około 1906 roku,
- Kamienica z 1892 roku,
- Kamienica Carla Fabiana z początku XX wieku,
- Secesyjna kamienica z początku XX wieku,
- Kamienica z około 1900 roku,
- Dawna Drogeria pod Lwem Jana Grupińskiego,
- Secesyjna kamienica z 1908 roku,
- Klasycystyczna kamienica z około 1840 roku.

Baza noclegowa miasta Czarnków:

- Kompleks „Czarna Hanka”,
- Dom gościnny „Marinero”,
- Apartament „Strumyk”,
- Apartament „Zacisze”,
- Hotel „Lidia”.

Rynek pracy

Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2020, w mieście Czarnków ogółem pracowało 4 682 osób, w tym 44,36% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 55,64% mężczyźni. Na przestrzeni lat 2017- 2020 liczba osób pracujących ogółem zmalała, a w 2020 roku zanotowana jest najniższa liczba osób pracujących.

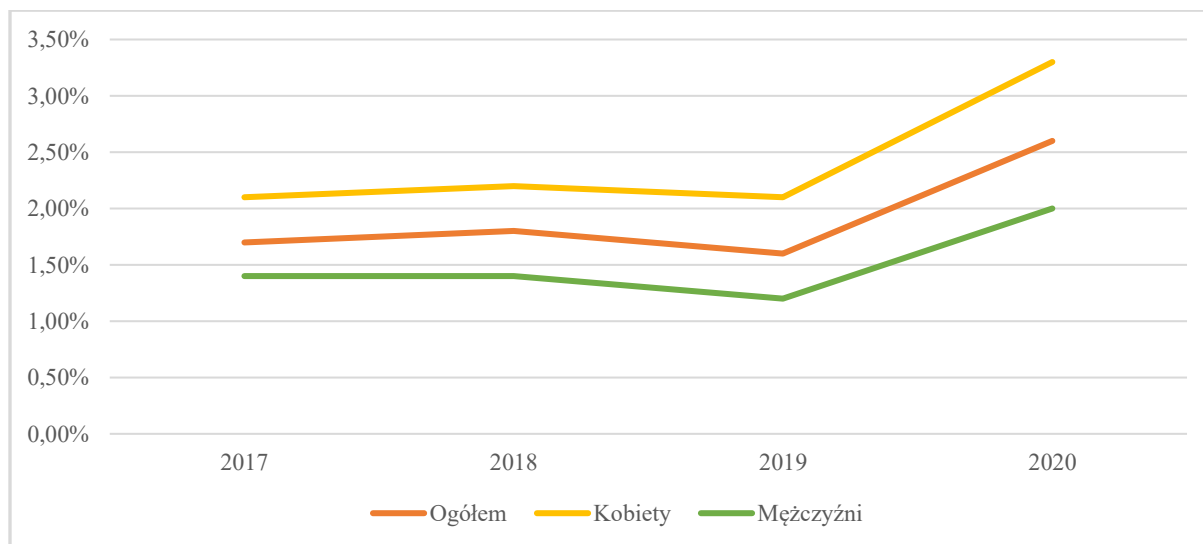
Tabela 9. Liczba osób pracujących w mieście Czarnków w latach 2017-2020

Liczba osób pracujących w gminie	2017	2018	2019	2020
Pracujący ogółem; w tym:	4 780	4 893	4 884	4 682
Kobiety	2 149	2 212	2 165	2 077
Mężczyźni	2 631	2 681	2 719	2 605

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku 2020 widoczny jest ogólny wzrost udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wzrost w 2020 roku zaobserwować można zarówno u mężczyzn i kobiet.

Wykres 3. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2017-2020

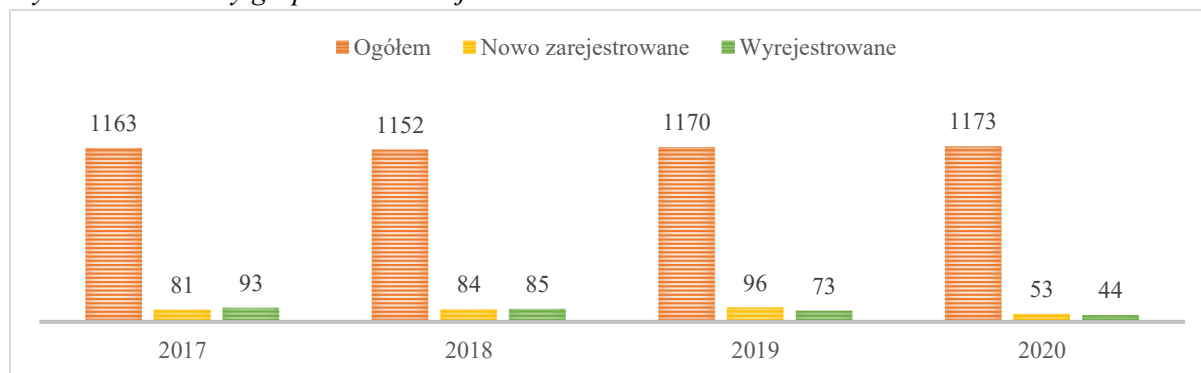
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gospodarka

W Czarnkowie w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowane było 1 173 podmioty gospodarki narodowej, z czego 903 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 53 nowe podmioty, a 44 podmioty zostały wyrejestrowane. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Czarnkowie najwięcej (64) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (1 106) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 0,8% (9) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 24,2% (284) podmiotów, a 75,0% (880) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Czarnkowie najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (25.0%) oraz Budownictwo (16.3%).

Na przestrzeni ostatnich lat można zaobserwować wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów.

Wykres 4. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2017-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż warunki do prowadzenia działalności gospodarczej są sprzyjające, a działania gminy w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do poprawy stanu gospodarki lokalnej.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA CZARNKÓW

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Zgodnie z art. 2. 1. Ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z Art. 3. w/w ustawy Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W CZARNKOWIE

Zadania pomocy społecznej w gminie miejskiej Czarnków wykonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnkowie.

Świadczenia z pomocy społecznej przyznawane przez MOPS w Czarnkowie:

- **Świadczenia pieniężne:**
 - zasiłek stały,
 - zasiłek okresowy,
 - zasiłek celowy,
 - specjalny zasiłek celowy.

- **Świadczenia niepieniężne:**
 - praca socjalna,
 - bilet kredytowany,
 - składki na ubezpieczenie zdrowotne,
 - składki na ubezpieczenie społeczne,

- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- schronienie,
- posiłek,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania.

Osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości również zapewnienie kontaktów z otoczeniem.¹⁴

KADRA I DZIAŁY MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W CZARNKOWIE:

- 1) Kierownik
- 2) Pracownicy socjalni
- 3) Asystenci rodziny
- 4) Świadczenia rodzinne
- 5) Fundusz alimentacyjny
- 6) Program „Czyste powietrze”
- 7) Księgowość i kadry

Przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Czarnkowie od 2009 roku działa Centrum Wolontariatu który realizuje liczne zadania na rzecz społeczności lokalnej przy wsparciu wolontariuszy. Wolontariusze to uczniowie szkół powiatu czarnkowsko - trzcianeckiego, seniorzy z Czarnkowa, a także gminy Czarnków i Lubasz. Wolontariuszem może być każdy, w każdej dziedzinie życia społecznego, wszędzie tam, gdzie pomoc jest potrzebna.

¹⁴ <https://mops.czarnkow.pl/pomoc-spoleczna.html>

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnkowie wynika, iż ogólna liczba rodzin korzystających ze świadczeń zwiększyła się w 2021 roku w porównaniu do lat poprzednich.

Tabela 10. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną

	2018	2019	2020	2021
Rodziny korzystające ze świadczeń MOPS	286	279	274	306
Liczba osób w rodzinach	583	577	529	377
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	29	32	31	31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Czarnkowie

Najczęstszą formą udzielanej pomocy przez MOPS w 2020 roku były świadczenia niepieniężne głównie w postaci posiłków. Inną ważną pomocą udzielaną przez MOPS była praca socjalna. Praca socjalna jest to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia aktywności samodzielności życiowej. Prowadzona jest również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy oraz koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni świadczą pomoc w uzyskaniu różnych świadczeń między innymi: świadczeń emerytalno-rentowych świadczenia uzupełniającego, świadczeń rodzinnych, pisanie wniosków itp.

Wiele osób korzysta również ze świadczeń pieniężnych.

Tabela 11. Rodzaje pomocy udzielanej przez MOPS

Rodzaje pomocy udzielanej przez MOPS	2018	2019	2020	2021
	Rodziny			
Świadczenia pieniężne	256	236	233	223
Świadczenia niepieniężne ogółem, w tym:	275	304	256	265
- posiłki	127	138	115	243
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem:	brak danych	brak danych	253	25
Usługi opiekuńcze ogółem, w tym:	30	42	29	28
- specjalistyczne	20	25	24	22
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	20	14	22	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Czarnkowie

W roku 2021 najczęstszym powodem udzielania pomocy społecznej było ubóstwo, a kolejno długotrwała choroba i niepełnosprawność.

Tabela 12. Powody przyznawania pomocy społecznej

Powód trudnej sytuacji życiowej	2018	2019	2020	2021
	Rodziny			
niepełnosprawność	84	82	81	84
bezrobocie	146	135	126	75
osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0	0
ubóstwo	185	172	162	151
bezradność opiekuńczo - wychowawcza	20	23	28	33
długotrwała choroba	96	110	104	114
przemoc w rodzinie	0	7	4	2
potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym:	23	24	15	22
- wielodzietność	5	9	6	9
alkoholizm	25	28	27	31
trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu Zakładu Karnego	6	7	4	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Czarnkowie.

Tabela 13. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową	2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021 rok
pracuje	15	16	13	17
pracuje dorywczo	9	12	12	10
nie pracuje	147	150	140	130
studiuje	0	1	0	0
na rencie	17	21	15	10
na emeryturze	27	25	25	30
na zasiłku dla bezrobotnych	3	4	3	4
bezrobotny, bez prawa do zasiłku	72	61	74	80
Inne: - niepełnosprawność - alkoholizm	86	71	78	60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Czarnkowie

Zgodnie z danymi GUS w 2020 roku ze świadczeń rodzinnych korzystało 214 rodzin, w których pomocą objęto łącznie 448 dzieci. Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych zmalała.

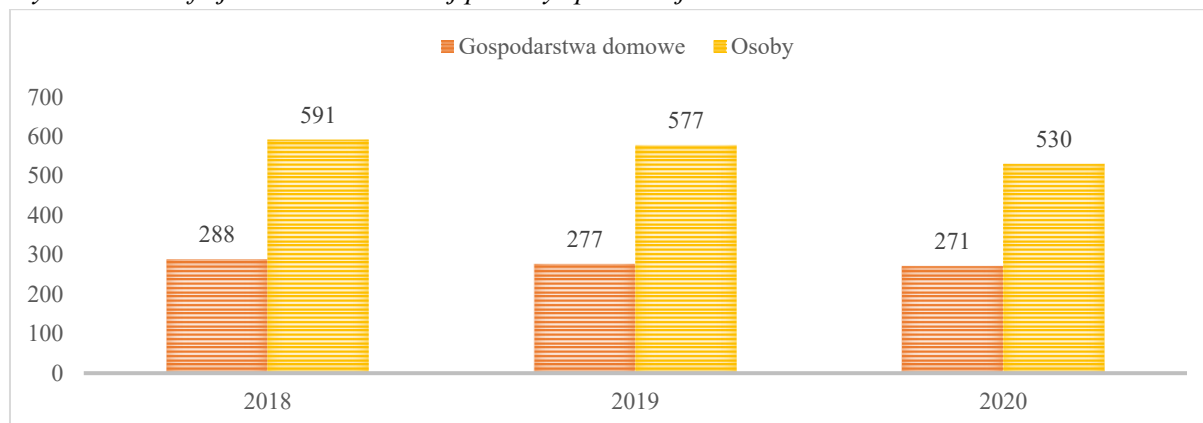
Tabela 14. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w latach 2018-2020

Korzystający ze świadczeń	2018	2019	2020
Świadczenia rodzinne:			
- rodziny	301	279	214
- dzieci	568	540	448

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych GUS beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej w 2020 roku było 271 gospodarstw domowych, w których pomocą objęto łącznie 530 osób. Na przestrzeni lat 2018-2020 zmalała liczba gospodarstw domowych oraz liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.

Wykres 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w latach 2018-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnkowie. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu gminy pracownicy MOPS najczęściej wymieniali nieporadność życiową, a kolejno alkoholizm, przemoc w rodzinie, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami. Jedna odpowiedź wskazała na bezrobocie. Z odpowiedzi pracowników MOPS wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają problemy tj. trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, nadużywanie alkoholu/alkoholizm, problemy finansowe, przemoc oraz konflikty ze

współmałżonkiem/partnerem. Pojedyncze odpowiedzi wskazywały na bezrobocie oraz problemy zdrowotne.

Bezrobocie

Na przestrzeni lat 2017-2020 ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w mieście Czarnków wzrosła o 40,54 %.

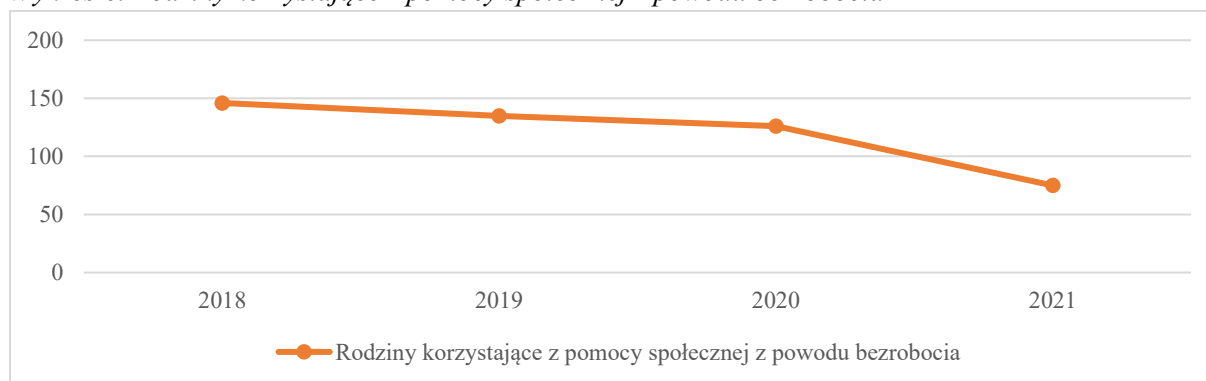
Tabela 15. Stan bezrobocia rejestrowanego w mieście Czarnków w latach 2017-2020

Stan bezrobocia	2017	2018	2019	2020
Bezrobotni zarejestrowani ogółem; w tym:	111	112	99	156
Kobiety	61	63	59	92
Mężczyźni	50	49	40	64
Osoby do 30 roku życia	25	33	24	44
Osoby po 50 roku życia	36	31	28	40
Długotrwale bezrobotne	25	12	11	37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi MOPS w Czarnkowie w 2021 roku zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Wykres 6. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Czarnkowie

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych co ósmy dorosły Polak nie pije w ogóle alkoholu. Ponadto większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Należy podkreślić, że grupa osób najczęściej pijących, stanowiąca 9% ogólnej liczby osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypijanego alkoholu.¹⁵

Konkretna liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia. Posługując się danymi szacunkowymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można natomiast określić przybliżoną liczbę osób wśród danej populacji, u których mogą występować różne kategorie problemów alkoholowych.

Tabela 16. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe)	Polska 38,6 mln	Miasto Czarnków 10 464 mieszkańców
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 209 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 418 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 418 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	ok. 523-732 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	ok. 278 osób dorosłych i dzieci

Źródło: PARPA

¹⁵ <http://www.parpa.pl/index.php/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienie/picie-ryzykowne-i-szkodliwe>

Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Zagadnieniem uzależnień w mieście Czarnków zajmuje się Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Weryfikuje ona i udoskonala działania na polu profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom. W swojej pracy Komisja opiera się w szczególności na ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Czarnków na lata 2009-2020, a także ustawie z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii – w zakresie uzależnień związanych z narkomanią. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Program Przeciwdziałania Narkomanii zostały przyjęte na 2021 rok.

Główne cele Programów:

- profilaktyka i promocja zdrowia, promowanie zdrowego stylu życia- szczególnie wśród dzieci i młodzieży;
- zmniejszenie rozmiarów problemów powstałych w związku z nadużywaniem alkoholu, które aktualnie występują oraz zapobieganie powstawaniu nowych;
- oddziaływanie na osoby nadużywające alkoholu oraz udzielanie pomocy ich rodzinom;
- inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć mających na celu zmianę zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem.

Na terenie miasta Czarnków znajduje się również Punkt Profilaktyki Uzależnień w ramach którego funkcjonuje: Punkt Konsultacyjny dla uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin oraz ofiar przemocy w rodzinie i salka AA. W Punkcie Profilaktyki Uzależnień zatrudniony jest psycholog kliniczny do obowiązków którego należy: diagnozowanie uzależnienia i motywowanie do podjęcia leczenia uzależnionych od alkoholu, świadczenie ponadpodstawowej (zwanej w rekomendacjach terapią „after care”) pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu (poza pomocą świadczoną przez placówki odwykowe), praca terapeutyczna z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi oraz ofiarami przemocy w rodzinie alkoholowej, udzielanie wsparcia i pomocy psychospołecznej osobom po zakończeniu terapii (terapia pogłębiona dla współuzależnionych oraz wspierająca dla alkoholików po programie podstawowym), obsługę administracyjną spraw związanych z leczeniem odwykowym, kontaktami z MKRPA, sądem, policją, kuratorami, itp. oraz pomoc w utrzymaniu więzi ze środowiskiem.

Ponadto na terenie miasta działają grupa AA „VIKTORIA” oraz grupa AL. ANON „Stokrotka”.¹⁶

Dane z działalności Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazują, iż na przestrzeni lat 2019-2020 liczba wniosków o leczenie odwykowe znacznie zmalała, natomiast w 2021 roku nastąpił ponowny wzrost.

Tabela 17. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2021

Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2018	2019	2020	2021
Posiedzenia KRPA (ogółem)	11	10	9	10
Posiedzenia podkomisji interwencyjno-motywującej	8	6	3	3
Przeprowadzone rozmowy motywujące	25	23	15	22
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0	0
Wnioski o leczenie odwykowe	1	9	0	6
Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	0	0	0	0
Wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	0	0	0	0
Postanowienia w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych	7	7	5	4
Szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	1	2	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MKRPA w Czarnkowie

¹⁶ <http://www.bip.czarnkow.pl/raport-o-stanie-gminy.html>

Według danych przekazanych przez MKRPA w Czarnkowie w 2021 roku zmalała liczba osób korzystających z Punktu Konsultacyjnego, w tym także liczba osób z rodzin z problemem alkoholowym.

Tabela 18. Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Przeciw Przemocy w Rodzinie

Działalność Punktu Konsultacyjnego	2018	2019	2020	2021
Liczba osób korzystających z pomocy PK ogółem;	243	260	524	501
w tym:				
- osoby z rodzin z problemem alkoholowym	91	95	200	190

Źródło: opracowanie własne na podstawie MKRPA w Czarnkowie

Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

Biorąc pod uwagę ostatnie lata na terenie miasta Czarnków realizowany był szereg programów i inicjatyw w obszarze profilaktyki i edukacji uzależnień.

Tabela 19. Działalność profilaktyczna w latach 2018-2021

Liczba inicjatyw zrealizowanych w ramach działalności profilaktycznej	2018	2019	2020	2021
Liczba inicjatyw zrealizowanych w ramach działalności profilaktycznej	9	7	8	7
Liczba zorganizowanych kampanii edukacyjnych/ imprez profilaktycznych/ eventów	0	1	0	0
Liczba zrealizowanych programów profilaktyczno- edukacyjnych	2	21	5	5
Liczba szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom	1	2	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie MKRPA w Czarnkowie

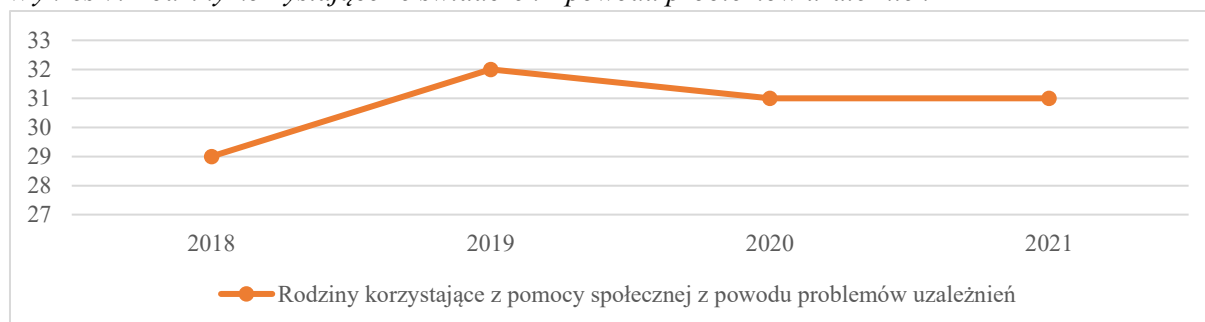
Narkomania

„Narkomania staje się coraz bardziej powszechnym zjawiskiem w Polsce. Aż co piąty nastolatek spróbował marihuany, co dziesiąty – amfetaminy, natomiast co piętnasty próbował heroiny. Zjawisko narkomanii jest coraz bardziej wszechobecne. Obowiązujące w Rzeczypospolitej normy prawne nakładają wiele sankcji karnych na osoby powiązane ze środowiskiem narkomanii: na dealerów narkotyków, osoby, które je przetwarzają, wytwarzają, czerpią zyski ze sprzedaży lub są ich posiadaczami. Normy te są często interpretowane jako jedne z najbardziej restrykcyjnych w porównaniu z innymi państwami Europy. Zjawisko narkomanii to jeden z najpoważniejszych problemów społecznych, a także chorób XXI wieku. Osób zarażonych wciąż przybywa i są to w głównej mierze osoby młode.”¹⁷

29 grudnia 2020 r. Rada Miasta Czarnków uchwaliła Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok. Z danych Komendy Powiatowej Policji w Czarnkowie za 2019 rok wynika, że policja wszczęła 56 spraw narkotykowych, stwierdziła 124 czyny związane z narkotykami, w tym 1 czyn z udziałem nieletnich. Zadania ujęte w Programie skierowane są głównie do dzieci i młodzieży i stanowią integralną część wszystkich działań profilaktycznych podejmowanych na terenie Miasta. W Programie zawarto zadania angażujące szkoły, organizacje pozarządowe i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Inna grupa zadań obejmuje pomoc uzależnionym, współuzależnionym od narkotyków oraz ich rodzinom.

Według danych przekazanych przez MOPS w Czarnkowie liczba rodzin korzystających ze świadczeń z powodu uzależnień w 2021 roku pozostaje na takim samym poziomie jak w roku poprzednim.

Wykres 7. Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Czarnkowie

¹⁷ Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, *Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017, http://www.neurocentrum.pl/dcten/wp-content/uploads/novak-starz_g3p1.pdf

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Dane demograficzne z ostatnich lat wskazują na problem starzenia się społeczeństwa na terenie miasta Czarnków. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z migracją ludzi młodych wzrasta ilość osób starszych, samotnie mieszkających, które często wymagają opieki. Na terenie miasta zauważalny jest problem zapewnienia opieki, który z biegiem lat może narastać.

Tabela 20. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Liczba mieszkańców	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem, w tym:	10 896	10 784	10 735	10 607	10 464
Osoby w wieku 0-17 lat	2 027	1 990	1 954	1 926	1 869
Osoby w wieku 18-59 lat	6 100	5 948	5 836	5 650	5 528
Osoby w wieku 60 lat i więcej	2 769	2 846	2 945	3 031	3 067

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średni wiek mieszkańców miasta Czarnków to 43,1 lat. Jest on wyższy od wojewódzkiego (40,9 lat) oraz od ogólnopolskiego (42,0 lat). Średni wiek kobiet to 44,9 lat, natomiast mężczyzn 41,2 lat.

W 2012 roku w Czarnkowie powstał Uniwersytet III Wieku dla osób które ukończyły 50 lat. Jego głównym celem jest permanentne doksztalcanie i kształcenie ludzi dorosłych, w wieku 50+, rozbudzanie ich aktywności intelektualnej, społecznej, psychicznej i fizycznej oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej. Cele realizowane są poprzez obowiązkowe comiesięczne wykłady audytoryjne dla wszystkich słuchaczy, zajęcia dodatkowe w sekcjach i klubach zainteresowań, wyjazdy krajoznawczo-turystyczne oraz warsztaty.¹⁸

W mieście Czarnków funkcjonuje Klub Seniora który jest placówką wsparcia dziennego dla osób starszych prowadzoną od 1988 roku przez Zarząd Rejonowy Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Czarnkowie. Całodzienny Klub Seniora PKPS w Czarnkowie prowadzi

¹⁸ <http://utw.czarnkow.pl/>

działalność turystyczną – wycieczki, wczasy, działalność kulturalną, warsztaty plastyczne, zabawy taneczne, spotkania okolicznościowe, spotkania z ciekawymi ludźmi, zajęcia sportowo-ruchowe, edukację prozdrowotną, integrację międzypokoleniową, zajęcia komputerowe i działalność charytatywną. Oprócz funkcji kulturalno-artystycznych i ogólnorozwojowych, Klub pełni również funkcję pomocową, podejmując się zadania niesienia pomocy najbardziej potrzebującym, schorowanym i samotnym.¹⁹

W Czarnkowie działa także Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, którego celem jest poprawa warunków socjalnych, bytowych i kulturalnych członków.

Od lipca 2020 roku na terenie gminy Czarnków seniorzy mogą korzystać z „Czarnkowskiej Karty Seniora” Z Programu skorzystać mogą mieszkańcy Czarnkowa, którzy ukończyli 60 rok życia. Czarnkowska Karta Seniora uprawnia do bezpłatnego wstępu do Muzeum Ziemi Czarnkowskiej, zniżki w opłacie za bilet do Kina Światowid – cena, jak dla biletu zbiorowego, 80% zniżki w opłacie za wejście na teren kompleksu basenowego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Czarnkowie, 25% zniżki za korzystanie z siłowni i 20% zniżki za korzystanie z sauny w hali sportowej przy Szkole Podstawowej Nr 2 w Czarnkowie.

Miasto Czarnków bierze udział w Programie Opieka 75+ którego celem jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych w tym specjalistycznych usług opiekuńczych zarówno dla osób samotnych jak również pozostających w rodzinach będących w wieku 75 lat i więcej.

Na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych, a także innych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie miasta Czarnków działają Stowarzyszenia i Fundacje tj.:

- Fundacja „Runport”- wspiera organizację wszelkiego rodzaju imprez charytatywnych w szczególności wydarzeń o charakterze sportowym, pomaga osobom niepełnosprawnym ruchowo w realizacji spraw życia codziennego oraz w realizacji swoich pasji w szczególności związanych z aktywnością sportową. Fundacja wspiera byłych biegaczy, sportowców i inne osoby dotknięte niepełnosprawnością ruchową w działaniach zmierzających do ich aktywnego uczestnictwa i zaangażowania w imprezach sportowych.

¹⁹ <https://www.pkps-poznan.org.pl/>

- Polski Związek Niewidomych Zarząd Koła Czarnkowsko-Trzcianecki- jest organizacją działającą na rzecz osób niewidomych i słabowidzących. Cele organizacji to: prowadzenie poradnictwa z zakresu rehabilitacji, zatrudnienia, form kształcenia, uprawnień. Rozwiązywanie problemów społeczno-bytowych; organizowanie oraz współdziałanie w organizowaniu różnych form działalności kulturalnej i artystycznej osób niewidomych, a także sportu, turystyki i rekreacji.²⁰

- Parafialny Zespół "CARITAS" Parafii pw. Jezusa Chrystusa Najwyższego Kapłana- głównym celem zespołu jest organizowanie, wspomaganie, koordynowanie i kierowanie kościelną działalnością charytatywną, świadczenie konkretnej pomocy potrzebującym, organizowanie zbiórek charytatywnych, wspieranie materialne i finansowe rodzin wielodzietnych, patologicznych i będących w trudnej sytuacji życiowej, organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci oraz świąteczne spotkania dzieci niepełnosprawnych.

- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, Koło w Czarnkowie- jest organizacją zajmującą się opieką i pomocą ludziom chorym na cukrzycę, dbaniem o jakość leczenia cukrzycy, poprawą prawną, materialną i społeczną pozycją diabetyków w państwie i społeczeństwie, udzielaniem pomocy w rozwiązywaniu trudnych problemów zdrowotnych i bytowych, propagowaniem zdrowego stylu życia.

- Parafialny Zespół "CARITAS" przy Parafii Św. Marii Magdaleny w Czarnkowie- głównym celem zespołu jest niesienie pomocy poszczególnym osobom (rodzinom) zamieszkującym na terenie parafii, bez względu na ich wyznanie i przekonania, w tym przede wszystkim osobom samotnym, starszym, chorym i niepełnosprawnym, rodzinom wielodzietnym żyjącym w ubóstwie, samotnie wychowującym dzieci, uzależnionym od nałogów, osobom przeżywającym inne trudności.

W 2020 roku w związku z panującą pandemią COVID-19 pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej starali się pomóc swoim podopiecznym pozostającym na kwarantannie oraz osobom starszym, aby bezpiecznie mogli pozostać w domu. Pracownicy Ośrodka docierali do seniorów z pomocą w robieniu zakupów, wyprowadzali ich psy na spacer, przekazywali seniorom materiały do ćwiczeń ruchowych i intelektualnych (do wykonania

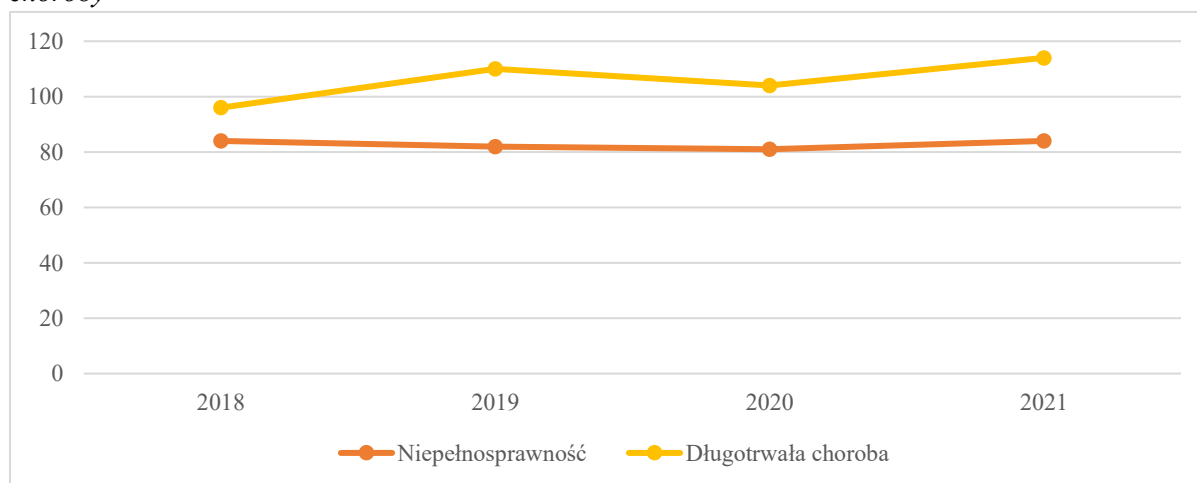
²⁰ <https://pzn-wielkopolska.org.pl/>

w domu). Ośrodek przystąpił również do projektu „STOP COVID. Bezpieczne systemy społeczne w Wielkopolsce”, dzięki któremu otrzymał kolejny sprzęt i materiały sanitarne, w tym bramkę do dezynfekcji i pomiaru temperatury, sterylizatory, lampy przepływowe, maty odkażające i dozowniki. Pracownicy socjalni współpracowali również z Caritasem oraz księżmi pozyskując od nich żywność dla osób pozostających w kwarantannie. Z uwagi na izolację społeczną uruchomione zostały liczne porady telefoniczne dla mieszkańców, obejmujące pomoc psychologa, terapeuty, specjalisty ds. przemocy, prawnika oraz porady dla rodziców i dla seniorów.

Niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba to przesłanki do udzielania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, uprawniające między innymi do zasiłku okresowego, usług opiekuńczych, zasiłku pielęgnacyjnego czy świadczenia pielęgnacyjnego.

Zgodnie z danymi MOPS w Czarnkowie, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na podobnym poziomie, natomiast liczba odbiorców pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w 2021 roku zwiększyła się w porównaniu do roku poprzedniego.

Wykres 8. Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Czarnkowie

W 2020 roku miasto Czarnków brało udział w Programie „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” realizowany od września do grudnia. Głównym celem Programu było rozpowszechnienie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla:

- dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności;

- osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Czarnkowie działa wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego która powstała w 01.08.1996 r. z inicjatywy partnerów z Holandii oraz dzięki pełnej akceptacji władz samorządowych Miasta Czarnków. Placówka świadczy pomoc wszystkim osobom niepełnosprawnym, niezależnie od gmin, powiatów, województw - bez względu na wiek i rodzaj niepełnosprawności. Od wielu lat każdego miesiąca ze sprzętu korzysta około 300 osób niepełnosprawnych. Odpłatność za wypożyczenie niezbędnego sprzętu rehabilitacyjnego jest bardzo niska i każda osoba, której nie stać na zakup własnego wyposażenia może skorzystać z wypożyczalni.²¹

Pracownicy MOPS uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób niepełnosprawnych, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano na bariery architektoniczne, niedostosowaną infrastrukturę do potrzeb osób niepełnosprawnych, brak odpowiedniego dostępu do usług medycznych oraz ośrodka rehabilitacyjnego. Zwrócono również uwagę na ubóstwo osób z niepełnosprawnościami oraz brak zajęć i wydarzeń kulturalnych skierowanych do grupy osób niepełnosprawnych. W większości respondenci uznali, że oferta gminy skierowana do osób niepełnosprawnych, w zakresie opieki, pomocy, wsparcia czy usług opiekuńczych nie jest wystarczająca.

Z kolei wśród problemów dotyczących osób starszych pracownicy MOPS wymieniali najczęściej samotność, wykluczenie społeczne, brak zainteresowania i opieki ze strony rodziny, choroba, nieporadność oraz niskie świadczenia emerytalne i rentowe. Według opinii respondentów, oferta gminy w zakresie opieki, pomocy, wsparcia i usług opiekuńczych dla osób starszych jest niewystarczająca.

²¹ <https://mops.czarnkow.pl/wyposzyczalnia-sprzetu-rehabilitacyjnego.html>

Instytucje wspomagające osoby niepełnosprawne z terenu miasta Czarnków:

Usługi świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Czarnkowie dla osób niepełnosprawnych:

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej.

Ponadto, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy:

- szkoleń;
- stażu;
- prac interwencyjnych;
- przygotowania zawodowego dorosłych;
- badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- zwrotu kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy ;
- finansowania kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 3 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy ;
- studiów podyplomowych;
- szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową;

- bonu na zasiedlenie;
- bonu szkoleniowego;
- bonu stażowego.

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukującej pracy”, a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON. Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców²².

Tabela 21. Instrumenty finansowane ze środków PFRON

<p>Uprawnienia pracodawcy zatrudniającego osobę z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika. • Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy. • Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy. • Zwrot kosztów szkolenia pracownika. • Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy. • Zwolnienie z wpłat na PFRON. • Refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpieczenia społeczne.
<p>Uprawnienia osoby z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności zdolnej do pracy, posiadające status „bezrobotnego” lub poszukującego pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc w znalezieniu zatrudnienia (pośrednictwo pracy). • Możliwość nabycia, uzupełnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego (szkolenia, studia podyplomowe, staż). • Pomoc w wyborze odpowiedniego miejsca pracy przy uwzględnieniu predyspozycji zawodowych i możliwości zdrowotnych oraz wymagań w danym środowisku pracy (doradcy zawodowego).

²² <https://czarnkow.praca.gov.pl/-/14313-dla-niepelnosprawnych>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Trzciance wychodząc naprzeciw osobom niepełnosprawnym podejmuje działania tj.:

- rehabilitacja społeczna osób z niepełnosprawnością;
- Warsztaty Terapii Zajęciowej na terenie powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego;
- organizacja sportu, kultury, rekreacji i turystyki dla osób niepełnosprawnych;
- realizacja pilotażowego Programu „Aktywny Samorząd”, którego zadaniem jest m.in.: pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu oraz pomoc w uzyskaniu prawa jazdy adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności, pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oprogramowania, dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania oraz pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego dla osób z orzeczeniem o niepełnosprawności, pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub skutera inwalidzkiego, pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej wózka oraz pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, a także pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej oraz pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym dla osób z orzeczeniem o niepełnosprawności.²³

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pile

Osoby zamieszkałe na terenie Powiatu Czarnkowsko-Trzcianeckiego, które chciałyby się starać o ustalenie niepełnosprawności powinny złożyć wniosek w Powiatowym Zespole do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Pile. Zakres działania Zespołu:

- orzekanie o niepełnosprawności osób w wieku poniżej 16 roku życia (dzieci),
- orzekanie o stopniu niepełnosprawności osób w wieku powyżej 16 roku życia (osoby dorosłe),
- orzekanie o stopniu niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia do celów ulg i uprawnień,
- wystawianie legitymacji dokumentujących niepełnosprawność;

²³ <https://trzcianka.naszecpr.pl/>

- wystawianie kart parkingowych.²⁴

Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Czarnkowie

Poradnia w swoich usługach oferuje m.in. pomoc dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej lub z dysfunkcjami rozwojowymi oraz ich rodzicom poprzez przeprowadzenie badań psychologicznych i pedagogicznych pozwalających ocenić zakres możliwości poznawczych dziecka, oferuje terapię pedagogiczną ułatwiającą dziecku pokonywanie trudności w nauce, informuje o możliwościach kształcenia dziecka w szkołach specjalnych podstawowych i ponadpodstawowych lub w klasach integracyjnych, a także o instytucjach i stowarzyszeniach świadczących pomoc dzieciom z niepełnosprawnością umysłową i ich rodzinom.²⁵

²⁴ <https://orzecnictwopila.mojbip.pl/9.html>

²⁵ <https://pppczarnkow.pl/>

Ubóstwo

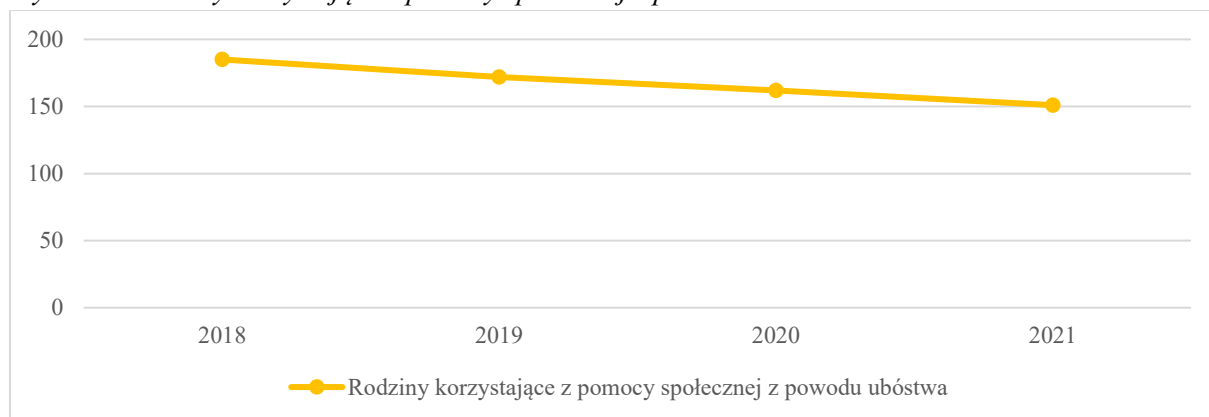
Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązany z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

Zgodnie z danymi MOPS w Czarnkowie na przestrzeni ostatnich czterech lat zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

Wykres 9. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Czarnkowie

Miasto Czarnków bierze udział w Programie „Posiłek w szkole i w domu” 2019-2023. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.

Przy Szkole Podstawowej nr 1 w Czarnkowie działa Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Koło, które podejmuje działania zmierzające do rozwijania różnorodnych form pomocy i opieki nad dzieckiem oraz jego rodziną. Koło pomaga dzieciom z rodzin ubogich, niewydolnych wychowawczo, z problemami uzależnień, dzieciom niedostosowanym społecznie, zagrożonych sieroctwem oraz wszystkim dzieciom i ich rodzinom potrzebującym pomocy. Organizuje imprezy integracyjne: spartakiady, baliki, spotkania okolicznościowe i kulturalno- rekreacyjne, rajdy, wycieczki, wystawy i konkursy.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

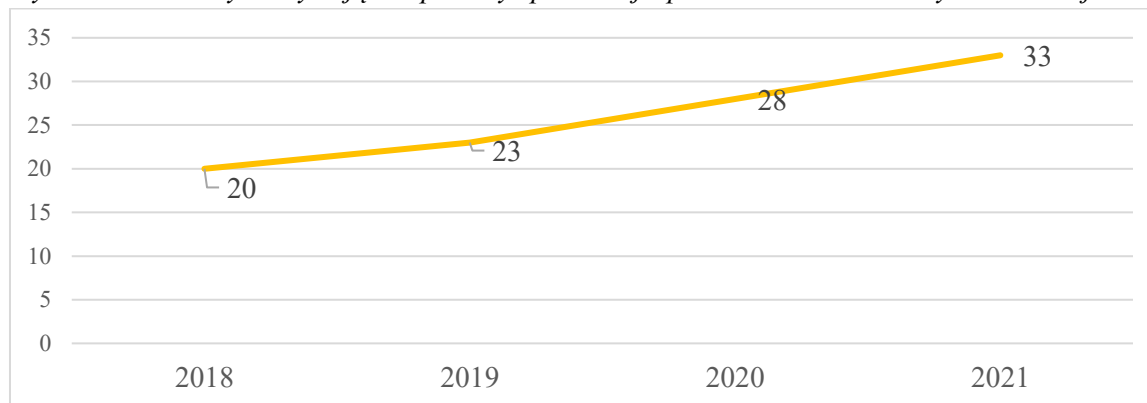
W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko poznaje właściwe wartości i przygotowuje się do pełnienia ról społecznych. Niestety w dzisiejszych trudnych czasach rodzina narażona jest na szereg negatywnych zjawisk, które wpływają w większym lub mniejszym stopniu na jej dezorganizację. Wzrastające bezrobocie, wzrost bezdomności, zakresu ubóstwa społecznego oraz patologii społecznej stwarza zagrożenie dla funkcjonalności rodziny. Co za tym idzie, dysfunkcyjny dom rodzinny stanowi źródło frustracji, co w konsekwencji może zaburzać jego rozwój biopsychiczny i społeczny. Dysfunkcyjność w tym aspekcie może obejmować niepowodzenia w realizacji zadań wychowawczych, kryzys małżeński oraz niepowodzenia związane z niezaspokajaniem potrzeb dziecka.²⁶

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy Ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

²⁶ Miśkiewicz. M, *Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych*, Łódź 2013

Analizując szczegółowe dane MOPS w Czarnkowie z czterech ostatnich lat można zauważyć, iż liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności wychowawczej wzrosła.

Wykres 22. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Czarnkowie

Rada Miasta Czarnków w dniu 28.05.2020 roku przyjęła Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 na podstawie art.176 pkt 1 i 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821). Program skierowany jest do rodzin z terenu Gminy Miasta Czarnków mających trudności w wypełnianiu ról rodzicielskich. Głównym celem Programu jest budowanie skutecznego wsparcia dzieci i rodzin w Gminie Miasta Czarnków oraz wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Ośrodek Pomocy służy pomocą w prawidłowym pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, poprzez udzielanie wsparcia w zaspokojeniu podstawowych potrzeb bytowych tj. świadczenia pieniężne oraz niepieniężne, prowadzenie pracy socjalnej we współpracy z przedstawicielami Policji, placówek służby zdrowia, pedagogami szkolnymi.

Na terenie miasta Czarnków odbywają się bezpłatne zajęcia warsztatowe „Szkoła dla Rodziców”. Warsztaty skierowane są do rodziców, którzy chcą rozwinąć swoje kompetencje wychowawcze. Pozwolą rodzicom lepiej rozumieć uczucia dzieci, rozwijać ich samodzielność, uczyć współpracy, zastępować karanie skuteczniejszymi sposobami, konstruktywnie chwalić i motywować.

Asystent rodziny pełni bardzo ważną rolę w systemie wsparcia rodziny. Zajmuje się pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodziny podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwia jej wychowanie dzieci. Asystent rodziny pracuje z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Współpraca asystenta z rodziną dobiega końca w momencie osiągnięcia przez

rodzinę umiejętności samodzielnego i prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W 2020 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Czarnkowie zatrudnionych było 2 asystentów rodziny, z pomocy których skorzystało 20 rodzin.

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników MOPS wskazują, iż najczęstszą przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest niski poziom umiejętności wychowawczych. Kolejno uzależnienia, wielodzietność oraz niepełna rodzina. Pojedyncze odpowiedzi wskazywały również na ubóstwo, przemoc w rodzinie, niepełnosprawność/długotrwała choroba i niskie dochody.

Przemoc w rodzinie

Pojęcie przemocy w rodzinie jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gdzie przemoc w rodzinie należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny [*], w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.²⁷

Ponadto, przemoc w rodzinie występuje w różnych formach i przybiera różną postać. Najczęściej, kiedy mówimy o przemocy w rodzinie wyróżniamy jej dwa rodzaje jak:

- przemoc czynną - kiedy to gniew, złość agresora skierowana jest wprost na ofiarę i podejmuje on przy tym działania krzywdzące fizycznie, psychicznie czy seksualnie.
- przemoc bierną - gdzie dochodzi do różnego rodzaju zaniedbań (psychicznych, ekonomicznych, fizycznych czy seksualnych).

Do najczęstszych form przemocy w rodzinie zalicza się:

- przemoc fizyczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest zadanie bólu fizycznego, uszkodzenie ciała, pogorszenie zdrowia lub pozbawianie życia ofiary.
- przemoc seksualną, czyli każde zachowanie mające na celu zmuszenie ofiary do podjęcia współżycia lub niechcianych zachowań seksualnych bądź zdeprecjonowanie jej seksualności.
- przemoc psychiczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest zmniejszenie poczucia własnej wartości, wzbudzenie w ofierze strachu oraz pozbawianie jej poczucia bezpieczeństwa i kontroli nad własnym życiem.
- przemoc ekonomiczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.²⁸

²⁷ <http://www.niebieskalinia.pl/edukacja/podstawowe-informacje-o-przemocy/definicje/4114-przemoc-w-rodzinie-definicja-ustawowa> * Ustawa jako członka rodziny definiuje "osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą"

²⁸ Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., *Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości*, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005

Zasoby instytucjonalne działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Czarnków:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnkowie realizując zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w różnych jej formach stale współpracuje z Policją, Sądem, kuratorem sądowym, pedagogami wszystkich placówek szkolnych, innymi instytucjami oraz Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Współpraca dotyczy poradnictwa, interwencji i wzajemnego wsparcia oraz uzupełnienia podejmowanych działań, a także bieżącego monitorowania problemu w środowiskach przez pracowników socjalnych.

Zespół Interdyscyplinarny

Zespół Interdyscyplinarny to grupa specjalistów podejmująca się współpracy, celem udzielenia pomocy osobom lub rodzinom znajdującym się w kryzysie i dotkniętych problemem przemocy (osobom doznającym przemocy, osobom stosującym przemoc, świadkom przemocy itp.). Celem działania zespołu jest koordynowanie wszelkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałania zjawisku przemocy.

Według danych przekazane przez MOPS w Czarnkowie w 2021 roku liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego oraz pomocą Grup Roboczych pozostaje na takim samym poziomie jak w roku poprzednim.

Tabela 23. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego	2018	2019	2020	2021
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	2	2
Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego	11	24	10	8
Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ogółem, w tym:	34	56	26	39
- kobiety	11	20	12	19
- mężczyźni	10	15	7	17
- dzieci	12	21	7	3
Liczba utworzonych Grup Roboczych	31	50	33	34
Liczba posiedzeń Grup Roboczych	31	50	33	34

Liczba rodzin objętych pomocą Grup Roboczych	11	32	18	19
Liczba osób objętych pomocą Grup Roboczych ogółem,	33	68	22	34
w tym:	11	21	11	16
- kobiety	10	22	5	13
- mężczyźni	12	25	6	5
- dzieci				

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Czarnkowie

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w 2021 roku zmalała w porównaniu do roku poprzedniego. Ponadto w 2021 roku zmalała również liczba nowo wszczynanych procedur „Niebieskie Karty”.

Tabela 24. Procedura "Niebieskie Karty"

Stosowanie procedury NK przez uprawnione podmioty	2018	2019	2020	2021
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-A” przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	1	5	1	3
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-C” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/Grupy Robocze	3	6	1	1
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-D” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/Grupy Robocze	2	3	0	0
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	11	32	18	14
Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku	10	24	16	14
Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ogółem, w tym:	11	24	5	12
- w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie	8	16	4	8
- po rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań	3	8	1	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Czarnkowie

W 2021 roku wzrosła liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w porównaniu do roku poprzedniego. Osoby dotknięte problemem przemocy najczęściej korzystają z pomocy w formie poradnictwa psychologicznego.

Tabela 25. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

	2018	2019	2020	2021
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie (ogółem), w tym:	23	22	6	23
Kobiety	11	20	3	18
Mężczyźni	0	0	1	0
dzieci	12	2	2	5
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa ogółem, w tym:	19	27	10	18
- psychologicznego	4	16	4	15
- prawnego	3	1	1	0
- socjalnego	8	5	1	1
- zawodowego i rodzinnego	4	5	4	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Czarnkowie

Zgodnie z danymi przekazanymi przez MOPS w Czarnkowie liczba ofiar przemocy w rodzinie w 2021 roku wzrosła w porównaniu do roku 2020. Najczęściej osobami doznającymi przemocy domowej są kobiety, a osobami stosującymi przemoc są mężczyźni.

Tabela 26 Liczba zdarzeń związanych z przemocą w rodzinie

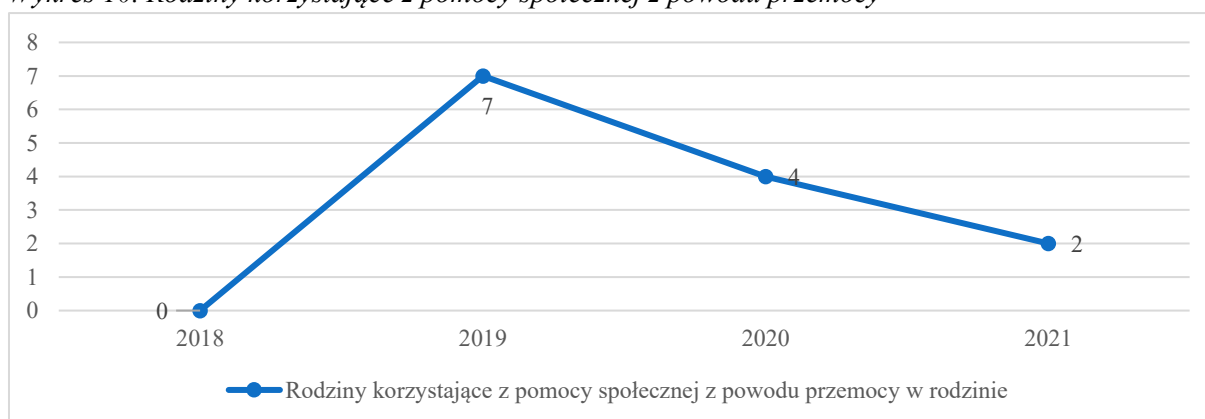
Liczba zdarzeń związanych z przemocą w rodzinie	2018	2019	2020	2021
Liczba ofiar przemocy w rodzinie (ogółem), w tym:	11	24	11	21
Kobiety	9	21	10	16
Mężczyźni	1	2	0	0
Małoletni do 13 r.ż.	1	1	0	4
Nieletni w przedziale 13-18 lat	0	0	1	1
Liczba sprawców przemocy w rodzinie (ogółem), w tym:	10	25	16	20
Kobiety	1	2	5	1
Mężczyźni	9	22	11	19
Niepełnoletni	0	1	0	0

Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	10	7	3	6
Kobiety	0	0	0	0
Mężczyźni	10	7	3	6
Niepełnoletni	0	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	2	4	2	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Czarnkowie

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w 2021 roku zmalała w porównaniu do roku 2020.

Wykres 10. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Czarnkowie

Tabela 27 Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

	2018	2019	2020	2021
Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1	0	0	1

Źródło: MOPS w Czarnkowie

Wpływ pandemii COVID-19 na życie społeczno- gospodarcze

SARS-CoV-2 (*severe acute respiratory syndrome coronavirus 2*) to wirus wywołujący zespół ciężkiej ostrej niewydolności oddechowej- jednostkę chorobową nazwaną COVID-19 (*coronavirus disease-19*). Pierwsze zachorowania na COVID-19 odnotowano w grudniu 2019 roku w Chinach. W styczniu 2020 roku choroba zaczęła się szybko rozprzestrzeniać na całym obszarze Chin kontynentalnych, z epicentrum w mieście Wuhan. Wirus SARS-CoV-2 okazał się wysoce zakaźny, a przenoszony z człowieka na człowieka drogą kropelkową bardzo szybko dotarł do najbardziej odległych części świata. Już po dwóch miesiącach od wybuchu epidemii w Wuhan, COVID-19 osiągnął rozmiary pandemii, co ogłosiła Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) dnia 11 marca 2020 r.

Pierwszy przypadek zakażenia wirusem w Polsce stwierdzono 4 marca 2020 w szpitalu w Zielonej Górze, gdzie zdiagnozowano zachorowanie 66-letniego mężczyzny, który przyjechał autokarem z Niemiec. Od 14 marca obowiązywał w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a od 15 marca wprowadzono na granicach Polski kordon sanitarny, znacząco ograniczający ruch graniczny. Z kolei od 20 marca, zgodnie z rozporządzeniem ministra zdrowia Łukasza Szumowskiego, obowiązuje w Polsce stan epidemii.

W związku z ogłoszeniem stanu epidemii wprowadzono szereg ograniczeń i obostrzeń dotyczących życia społecznego m.in. funkcjonowania placówek oświatowych, instytucji publicznych, zakładów pracy, sklepów, lokali usługowych, mających na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa. Decyzją rządu zamknięte zostały wszystkie placówki oświatowe, szkoły, przedszkola, żłobki. Wprowadzone zostały ograniczenia w funkcjonowaniu galerii handlowych, sklepów branżowych. Zamknięto wszystkie zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, salony tatuażu i piercingu. Zawieszono również wykonywanie zabiegów rehabilitacyjnych i masaży. Zamknięte zostały hotele i inne miejsca noclegowe, kina, teatry, instytucje kultury, obiekty sportowe, sale zabaw, restauracje, puby. Wprowadzono zakaz przebywania na plażach i terenach zielonych, pełniących funkcje publiczne. Zakaz dotyczył m.in. parków, zieleńców, promenad, bulwarów, ogrodów botanicznych i zoologicznych. Wprowadzono także ograniczenia w przemieszczaniu się oraz zakaz gromadzenia się czyli m.in. organizację imprez masowych, wesel itp. Pandemia z dnia na dzień unieruchomiła niemal jedną trzecią mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Ograniczenia podjęte wskutek epidemii najbardziej dotknęły branżę turystyczną, transport, przewoźników lotniczych, gastronomię, organizatorów imprez masowych, teatry, kina, branżę fashion, galerie handlowe oraz przemysł farmaceutyczny.

Według wyliczeń Centrum Analiz Ekonomicznych ponad 780 tys. pracowników w Polsce jest szczególnie narażonych na negatywne gospodarcze konsekwencje pandemii koronawirusa SARS-CoV-2, a 57% z nich stanowią kobiety. Przewiduje się ogólne pogorszenie sytuacji na rynku pracy, należy zatem skupić się na efektywnej informacji przedsiębiorców oraz sprawnej realizacji działań pomocowych w ramach dostępnych programów tarczy antykryzysowej.

W wyniku pandemii COVID-19 sytuacja w podstawowych obszarach społeczno-gospodarczych w okresie trzech kwartałów br. była gorsza niż rok wcześniej. Poniżej poziomu sprzed roku ukształtowała się m.in. produkcja sprzedana przemysłu, produkcja budowlano-montażowa oraz sprzedaż detaliczna. Zmniejszyło się przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw, wyższe niż przed rokiem było bezrobocie rejestrowane. W trzecim kwartale br. w niektórych obszarach obserwowano poprawę: wzrosła w skali roku produkcja przemysłowa i sprzedaż detaliczna; pogłębił się natomiast spadek produkcji w budownictwie.²⁹

W badaniu przeprowadzonym wśród pracowników MOPS zadano pytanie jakie grupy społeczne najbardziej ucierpiały podczas pandemii, do kogo w pierwszej kolejności należy kierować wsparcie. Wśród odpowiedzi najczęściej wymieniani byli seniorzy, osoby niepełnosprawne oraz dzieci i młodzież.

²⁹ Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju – I–III kwartał 2020 r.*, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/inne-opracowania/informacje-o-sytuacji-spoleczno-gospodarczej/sytuacja-spoleczno-gospodarcza-kraju-we-wrzesniu-2020-r-,1,101.html>

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej miasta Czarnków oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należy wykorzystać sprzyjać będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwój;
- szans (z ang. opportunities) -uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej w mieście Czarnków;
- zagrożeń (z ang. threats) -uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej w gminie miasta Czarnków oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele.

W analizie SWOT dla miasta Czarnków uwzględniono takie obszary jak:

- 1) ochrona zdrowia;
- 2) pomoc społeczna;
- 3) rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii;
- 4) rynek pracy;
- 5) edukacja,
- 6) problemy osób starszych i niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA

Mocne strony

- Relatywnie dobry dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej- Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Czarnkowie- opieka całodobowa.
- Liczne gabinety specjalistyczne m.in. medycyny rodzinnej, stomatologiczne, okulistyczne, ginekologiczno- położnicze oraz chirurgiczne.
- Liczne apteki na terenie miasta Czarnków.

Słabe strony

- Utrudniony dostęp do lekarzy POZ z uwagi na trwającą sytuację epidemiczną.
- Brak apteki czynnej całodobowo.
- Zbyt mała ilość realizowanych programów profilaktycznych.

Szanse

- Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej.
- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców.
- Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego ze środków Unii Europejskiej.
- Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia.

Zagrożenia

- Wyjazdy lekarzy specjalistów za granicę.
- Utrzymująca się sytuacja epidemiczna.
- Zapaść służby zdrowia.

POMOC SPOŁECZNA
Mocne strony
<ul style="list-style-type: none">• Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.• Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę MOPS.• Zaangażowanie pracowników MOPS w działalność na rzecz problematyki społecznej.• Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych (m.in. praca socjalna, świadczenia pieniężne i niepieniężne).• Funkcjonowanie ogólnopolskiego programu Karta Dużej Rodziny.• Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.• Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.• Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.• Funkcjonowanie ogólnopolskiego programu Karta Dużej Rodziny.
Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• Często zmieniające się przepisy prawne, dużo dokumentacji, a za mało czasu na pracę socjalną.• Brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową np. psycholog dziecięcy.• Bierność klientów pomocy społecznej.
Szanse
<ul style="list-style-type: none">• Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.• Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin.• Efektywna praca socjalna.
Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych.• Zubożenie społeczeństwa.• Niewystarczające finansowanie pomocy społecznej.• Problem przemocy w rodzinie.• Problem alkoholizmu i uzależnień.• Niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

Mocne strony

- Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.
- Działalność Punktu Profilaktyki Uzależnień- Punkt Konsultacyjny, salka AA, praca psychologa klinicznego.
- Działalność grup AA.
- Działalność Świetlicy „Przylesie”.
- Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki i edukacji.
- Zaangażowanie placówek oświatowych w działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży.
- Szkolenia dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
- Działalność Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, Koło przy SP nr 1 w Czarnkowie.

Słabe strony

- Brak kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
- Współwystępowanie problemu alkoholizmu oraz przemocy w rodzinie.
- Brak przychodni leczenia uzależnień.

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Wzmoczony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów.
- Zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych.
- Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach.
- Intensyfikacja działań informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomocowych na terenie gminy dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Zagrożenia

- Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień.
- Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych.
- Nasilenie skali zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych.

RYNEK PRACY

Mocne strony

- Potencjał demograficzny- znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym.
- Dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych.
- Efektywna współpraca pomiędzy władzami lokalnymi a organizacjami pozarządowymi, w zakresie przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej.
- Działalność dwóch żłobków świadczących opiekę dla dzieci do lat 3, co korzystnie wpływa na aktywizację zawodową kobiet.

Słabe strony

- Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych i biernych zawodowo.
- Wzrost bezrobocia na lokalnym rynku pracy.
- Ogólny wzrost udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.
- Zjawisko dziedziczenia bezrobocia.

Szanse

- Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej)
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach
- Realizacja programów pomocowych w ramach tarczy antykryzysowej w związku z COVID-19.

Zagrożenia

- Wzrost liczby osób bezrobotnych (m.in. z powodu pogorszenia sytuacji gospodarczej w wyniku pandemii COVID-19).
- Wysokie koszty pracodawców.
- Zjawisko nielegalnego zatrudnienia.
- Brak perspektyw zawodowych szczególnie dla ludzi młodych.

EDUKACJA
Mocne strony
<ul style="list-style-type: none">• Dobra dostępność do infrastruktury przedszkolnej, szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych.• Wystarczająca ilość miejsc w świetlicach szkolnych.• Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo- rekreacyjna i kulturalna.• Bezpłatne zajęcia w „Szkole dla Rodziców”.
Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• Brak wystarczającej oferty zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży.• Ograniczone możliwości organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z uwagi na trwającą pandemię.
Szanse
<ul style="list-style-type: none">• Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne).• Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego.
Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">• Spadek poziomu nauczania (m.in. spowodowany koniecznością nauki zdalnej wprowadzonej w związku z sytuacją epidemiczną).• Niechęć do kontynuacji nauki po ukończeniu szkoły średniej.

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony

- Zaangażowanie pracowników MOPS w pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.
- Dostrzeganie problemów osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.
- Świadczenia dla osób niepełnosprawnych.
- Działalność Stowarzyszeń i Fundacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, starszych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Całodzienny Klub Seniora z placówką wsparcia całodziennego.
- Działalność Uniwersytetu III Wieku.
- Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób niepełnosprawnych.
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów.
- Czarnkowska Karta Seniora.
- Udział w Programie Opieka 75+.
- Działalność przy MOPS Centrum Wolontariatu.
- Udział w Programie „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”.
- Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego przy MOPS.
- Projekt „STOP-COVID. Bezpieczne systemy społeczne w Wielkopolsce”.

Słabe strony

- Istniejące bariery architektoniczne.
- Wykluczenie społeczne, samotność.
- Niska aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych.
- Ograniczona oferta w zakresie organizacji form czasu wolnego.
- Utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące starzeniem się społeczeństwa.

Szanse

- Likwidowanie barier architektonicznych.
- Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych.
- Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych.
- Realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby starsze i niepełnosprawne w życie społeczne.
- Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zagrożenia

- Postępujący proces starzenia się społeczeństwa.
- Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością.

- Niewystarczająca oferta wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- Niski poziom kwalifikacji osób niepełnosprawnych.
- Izolacja i brak akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.

CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu skupiona jest na wspieraniu rodziny, pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniami, przemocą domową, ubóstwem czy bezrobociem. Istotna jest także pomoc osobom starszym oraz niepełnosprawnym. Wypełnienie takiej misji wymaga wdrożenia celów strategicznych oraz operacyjnych wraz z kierunkami działań. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

CEL STRATEGICZNY 1- Wsparcie rodziny					
CEL OPERACYJNY					
1.1 Pomoc rodzinom niepełnym, wielodzietnym, niewydolnym wychowawczo oraz opieka nad dzieckiem					
Lp.	Kierunki działań	Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych	Częstotliwość badania
1.	Edukacja rodzin skupiająca się na przekazywaniu właściwego modelu dotyczącego wypełniania ról rodzicielskich	Liczba szkoleń oraz projektów skierowanych do rodziny	szkolenie	MOPS	raz w roku
2.	Szkolenia pracowników bezpośrednio zaangażowanych w pracę na rzecz rodziny	Liczba szkoleń pracowników bezpośrednio zaangażowanych w pracę na rzecz rodziny	szkolenie	MOPS	raz w roku
3.	Udzielenie wsparcia rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	rodzina	MOPS	raz w roku

4.	Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Liczba rodzin, które ze względu na poprawę sytuację rodziny zakończyły pracę z asystentem rodziny	rodzina	MOPS	raz w roku
5.	Organizowanie programów integracyjnych i szkoleniowych skierowanych do rodzin wielodzietnych oraz rodzin niepełnych	Liczba zorganizowanych programów integracyjnych dla rodzin wielodzietnych oraz niepełnych	program	MOPS	raz w roku
6.	Realizacja programów/projektów obejmujących pomoc rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Liczba zrealizowanych programów/projektów obejmujących pomoc rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	program	MOPS	raz w roku
7.	Praca socjalna z rodzinami, w szczególności z rodzinami wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Liczba rodzin wielodzietnych objętych pracą socjalną	rodzina	MOPS	raz w roku
		Liczba rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczych-wychowawczych objętych pracą socjalną	rodzina	MOPS	raz w roku
8.	Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich, modernizację placówek i ich wyposażenie w niezbędny sprzęt(w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne	Liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe	osoba	MOPS	raz w roku
9.	Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych, pozaszkolnych)	Liczba inicjatyw (jednorazowych, stałych) z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	inicjatywa	MOPS	raz w roku

10.	Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej	Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	przedsięwzięcie	MOPS, Ośrodek Zdrowia	raz w roku
11.	Organizacja spotkań animacyjnych i aktywizacyjnych	Liczba wydarzeń (np. imprez, festynów, spotkań) dla rodzin	wydarzenie	UG	raz w roku

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo- wychowawczymi;
- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

CEL STRATEGICZNY 2- Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu					
CEL OPERACYJNY					
2.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego					
Lp.	Kierunki działań	Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych	Częstotliwość badania
1.	Udzielanie wsparcia osobom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej poprzez działanie pomocy finansowej Ośrodka Pomocy Społecznej	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa	rodzina	MOPS	raz w roku
2.	Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców w gminie	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej	rodzina	MOPS	raz w roku
3.	Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania	Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych pomocą w formie dożywiania	osoba	MOPS	raz w roku
4.	Działalność informacyjna dla osób bezrobotnych o możliwościach pomocowych, dostępnych formach wsparcia	Liczba osób bezrobotnych objętych poradnictwem prawnym, pracą socjalną	osoba	MOPS	raz w roku
5.	Realizowanie szkoleń oraz warsztatów aktywizujących dla osób bezrobotnych	Liczba zorganizowanych szkoleń i warsztatów dla osób bezrobotnych	szkolenie	PUP	raz w roku
		Liczba osób biorących udział w szkoleniach oraz warsztatach aktywizujących dla osób bezrobotnych	osoba	PUP	raz w roku
6.	Organizowanie kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/ nieaktywnych zawodowo	Liczba osób biorących udział w kursach dla bezrobotnych/ nieaktywnych zawodowo	osoba	PUP	raz w roku

7.	Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych	osoba	PUP GUS	raz w roku
8.	Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia	Liczba zorganizowanych spotkań z pracodawcami	spotkanie	MOPS, PUP	raz w roku
9.	Szczegółne wsparcie na rynku pracy osób: niepełnosprawnych, młodych dopiero wkraczających na rynek pracy, bezrobotnych po 50 roku życia, długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych, które utraciły zatrudnienie w wyniku pandemii Covid-19	Liczba opracowanych oraz realizowanych projektów dotyczących aktywizacji grup zagrożonych	projekt	MOPS, Urząd Gminy	raz w roku
		Liczba osób długotrwale bezrobotnych	osoba	GUS	raz w roku
10.	Doradztwo zawodowe (nauka umiejętnego wykorzystania własnych zasobów)	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej, która w skutek aktywizacji zawodowej podjęła zatrudnienie	osoba	MOPS	raz w roku

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa;
- Zwiększenie się skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;
- Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń;
- Zmniejszanie się bezrobocia poprzez wyrównywanie szans na rynku pracy czy stwarzanie możliwości nowych miejsc pracy.

CEL STRATEGICZNY 3- Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

Cel operacyjny

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

Lp.	Kierunki działań	Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych	Częstotliwość badania
1.	Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień	rodzina	MOPS	raz w roku
2.	Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami	Liczba osób objętych pracą socjalną z powodu uzależnień	osoba	MOPS	raz w roku
3.	Działania edukacyjno-korekcyjne, terapeutyczne dla osób uzależnionych oraz motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia	Liczba osób skierowanych do GKRPA	osoba	MOPS	raz w roku
		Liczba wniosków do Sądu o podjęcie leczenia uzależnień	wniosek	MOPS	raz w roku
4.	Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków	Liczba osób uzależnionych skierowanych na leczenie odwykowe	osoba	MOPS	raz w roku
		Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień;	osoba	MOPS	raz w roku
5.	Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w klubach sportowych, szkołach, świetlicach	Liczba realizowanych działań i programów profilaktycznych	działanie/ program	MOPS	raz w roku
6.	Podjęcie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień oraz dla współuzależnionych	Liczba utworzonych grup wsparcia	grupa	MOPS	raz w roku

7.	Szkolenia dla pracowników socjalnych oraz członków GKRPA, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień	Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom	szkolenie	MOPS	raz w roku
8.	Zwiększenie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (szkolenia pracowników socjalnych, ZI, GKRPA)	Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przemocy w rodzinie	szkolenie	MOPS	raz w roku
9.	Zwiększenie skuteczności oraz dostępności pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie	Liczba założonych Niebieskich Kart	karta	ZI	raz w roku
10.	Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie (m.in. pomoc materialna, prawna, zapewnienie mieszkania lub opieki lekarskiej)	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu występowania przemocy w rodzinie	osoba	MOPS	raz w roku
		Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie objęta pomocą psychologiczną, prawną i socjalną	osoba	MOPS	raz w roku
11.	Motywowanie sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym	Liczba sprawców przemocy, którzy ukończyli program korekcyjno-edukacyjny	osoba	MOPS	raz w roku
12.	Podjęcie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami przemocy w rodzinie	Liczba utworzonych grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami przemocy	grupa	MOPS	raz w roku
13.	Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie	Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie	kampania	MOPS	raz w roku

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależniania od alkoholu/narkotyków oraz współuzależnionych;
- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy w rodzinie.

CEL STRATEGICZNY 4- Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych**CEL OPERACYJNY****4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych**

Lp.	Kierunki działań	Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych	Częstotliwość badania
1.	Monitorowanie procesu starzenia się społeczeństwa	Liczba osób w wieku produkcyjnym	osoba	GUS	raz w roku
2.	Monitorowanie procesu starzenia się społeczeństwa	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	osoba	GUS	raz w roku
3.	Monitorowanie sytuacji osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności	rodzina	MOPS	raz w roku
		Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby	rodzina	MOPS	raz w roku
4.	Udzielanie informacji odnośnie dostępu do rehabilitacji i pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt do rehabilitacji	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pracą socjalną	osoba	MOPS	raz w roku
5.	Wsparcie Klubu Seniora	Liczba podopiecznych Klubu Seniora	osoba	MOPS	raz w roku
6.	Podjęcie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych	Liczba zrealizowanych inwestycji w celu likwidacji barier architektonicznych	inwestycja	Urząd Gminy	raz w roku
7.	Podjęcie działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne	Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w organizowanych formach czasu wolnego (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne)	osoba	MOPS	raz w roku

8.	Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych	Liczba osób starszych uczestniczących w organizowanych formach czasu wolnego (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne)	osoba	MOPS	raz w roku
9.	Zapewnienie pomocy psychologicznej dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin	Liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego	osoba	MOPS	raz w roku
10.	Organizacja opieki dla osób starszych	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	osoba	MOPS	raz w roku
11.	Motywowanie osób niepełnosprawnych do udziału w kursach/szkoleniach, których celem jest zwiększenie kwalifikacji w celu podjęcia pracy oraz skorzystania z oferty Warsztatów Terapii Zajęciowej	Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach	osoba	PUP	raz w roku
12.	Organizacja opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób niepełnosprawnych	Liczba osób objętych programem opieki wytchnieniowej	osoba	MOPS	raz w roku
13.	Realizacja projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób niepełnosprawnych (m.in. z PFRON).	Liczba projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób niepełnosprawnych	projekt	MOPS PUP	raz w roku

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym;
- Wzrost aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy i w życiu społecznym.

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Czarnków przyczyni się do:

- stałej i pełnej diagnozy problemów społecznych i oceny stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrostu efektywności działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- wzrostu jakości życia lokalnej społeczności oraz atrakcyjności Miasta Czarnków jako przyjaznej dla rodzin z dziećmi i seniorów;
- zwiększenia udziału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- poprawy dostępu do informacji o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym, skierowanych do różnych grup adresatów;
- poprawy dostępności i wzrostu jakości usług kulturalnych;
- budowania kapitału ludzkiego opartego na wiedzy oraz świadomego i aktywnego społeczeństwa;
- wzmocnienia funkcji integracyjnych i społecznych mieszkańców.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876). Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Gminy. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych. Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy przyjęto w oparciu o strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2021, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. W latach 2019-2020 doszło do znaczących zmian w przepisach prawa, które rozszerzyły katalog osób uprawnionych do świadczenia 500 +, a tym samym znacznie wzrosły koszty realizacji świadczeń wypłaconych przez OPS. W związku z powyższym, w prognozie wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej uwzględniono koszty poniesione w roku 2018 i tym samym na lata 2022-2030 przyjęto średnią wzrostu ok. 5% w skali roku. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

Tabela 28 Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Czarnków na lata 2022-2030

Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej
2018	4.090 317,00
2019	4.043 586,00
2020	3.755 427,58
2021	3.854 201,21
Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej
2022	4.046 911,27
2023	4.249 256,84
2024	4.461 719,69
2025	4.684 805,68
2026	4.919 045,97
2027	5.164 992,27
2028	5.423 241,88
2029	5.694 403,98
2030	5.979 124,18

Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii
2018	355.594,98
2019	298.947,62
2020	261.657,60
2021	310.000,00
Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii
2022	315.000,00
2023	345.000,00
2024	350.000,00
2025	355.000,00
2026	360.000,00
2027	361.000,00
2028	366.000,00
2029	371.000,00
2030	376.000,00

Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej i rodziny
2018	9.878 740
2019	12.386 144
2020	15.117 701
2021	14.458 837,57
Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej i rodziny
2022	7.177 045,05
2023	3.480 349,05
2024	3.654 391,51
2025	3.337 636,09
2026	4.029 517,90
2027	4.230 993,80
2028	4.442 543,48
2029	4.664 670,66
2030	4.897 904,19

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla miasta Czarnków na lata 2022-2030 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiągniętych rezultatów i realizowanych działań.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie corocznego raportu z przebiegu realizacji działań,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności Strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowanie możliwości zagrożeń, usprawnianie zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizację działań w ramach Strategii m.in. Urząd Miasta Czarnków, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnkowie, Powiatowy Urząd Pracy w Czarnkowie.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Czarnków będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnkowie.

ZMIANY W STRATEGII

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Miejskiej w Czarnkowie.

W szczególności Strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Burmistrza lub Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnkowie. Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących w Mieście organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych, lub poszczególnym mieszkańców.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Czarnków jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba mieszkańców w latach 2015- 2020.....	13
Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2015-2020	14
Tabela 3. Placówki wychowania przedszkolnego na terenie gminy	15
Tabela 4. Szkoły podstawowe na terenie gminy	16
Tabela 5. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w latach 2018-2021.....	19
Tabela 6. Przestępstwa na terenie gminy	19
Tabela 7. Przestępstwa odnotowane na terenie gminy w latach 2015-2020	21
Tabela 8. Imprezy kulturalne na terenie miasta Czarnków w roku 2020.....	25
Tabela 9. Liczba osób pracujących w mieście Czarnków w latach 2017-2020	29
Tabela 10. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną	33
Tabela 11. Rodzaje pomocy udzielanej przez MOPS	33
Tabela 12. Powody przyznawania pomocy społecznej	34
Tabela 13. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową ...	34
Tabela 14. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w latach 2018-2020	35
Tabela 15. Stan bezrobocia rejestrowanego w mieście Czarnków w latach 2017-2020.....	37
Tabela 16. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych.	38
Tabela 17. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2021.....	40
Tabela 18. Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Przeciw Przemocy w Rodzinie	41
Tabela 19. Działalność profilaktyczna w latach 2018-2021	41
Tabela 20. Podział mieszkańców ze względu na wiek.....	43
Tabela 21. Instrumenty finansowane ze środków PFRON	49
Wykres 22. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności wychowawczej	55
Tabela 23. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego	58
Tabela 24. Procedura "Niebieskie Karty"	59
Tabela 25. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	60
Tabela 26 Liczba zdarzeń związanych z przemocą w rodzinie.....	60
Tabela 27 Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	61
Tabela 28 Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Czarnków na lata 2022-2030.....	83

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Czarnkowa na tle powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego.....	12
---	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć- statystyki na rok 2020	13
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2020	14
Wykres 3. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2017-2020.....	29
Wykres 4. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2017-2020.....	30
Wykres 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w latach 2018-2020.....	35
Wykres 6. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	37
Wykres 7. Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień.....	42
Wykres 8. Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby.....	46
Wykres 9. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	53
Wykres 10. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy	61

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. *Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development)*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/rozwoj/agenda-2030>
2. Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., *Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości*, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005
3. Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju – I-III kwartał 2020 r.*
4. Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, *Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017
5. Miśkiewicz M., *Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych*, Łódź 2013
6. *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/czym-jest-zarzadzanie-rozwojem>
7. *Projekt Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/rodzina/projekt-strategii-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-do-roku-2020--z-perspektywa-do-2030-r>
8. *Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>
9. *Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030* dostęp on-line: https://bip.umww.pl/artykuly/2826147/pliki/20200716181034_strategiawielkopolska2030uchwaaswwnrxvi28720.pdf
10. *Strategia Rozwoju Miasta Czarnków na lata 2015-2025* dostęp on-line: <https://czarnkow.pl/dokumenty-strategiczne.html>
11. *Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Czarnkowsko-Trzcianeckim na lata 2014-2023* dostęp on-line: http://www.old.czarnkowsko-trzcianecki.pl/www.czarnkowsko-trzcianecki.pl/asp/pliki/download_2014/strategia_pcpr_trzcianka_przyjeta_ostateczna_wersja_27.05.2014.pdf

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl>
2. <https://www.gov.pl/>
3. <https://czarnkow.pl/>
4. <http://kino.czarnkow.pl/>
5. <https://mbp.czarnkow.pl/>
6. <https://mck.czarnkow.pl/>
7. <https://muzeum.czarnkow.pl/>
8. <http://www.osir.czarnkow.pl/>
9. <https://mops.czarnkow.pl/>
10. <http://www.parpa.pl/>
11. <https://www.polskawliczbach.pl>
12. <https://spis.ngo.pl>
13. <https://trzcianka.naszepcpr.pl/>
14. <https://czarnkowsko-trzcianecki.pl/>
15. <http://zzozczarnkow.x.pl/>
16. <http://utw.czarnkow.pl/>
17. <https://www.pkps-poznan.org.pl/>
18. <https://pzn-wielkopolska.org.pl/>
19. <https://czarnkow.praca.gov.pl/>
20. <https://pppczarnkow.pl/>

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej do zadań obowiązkowych gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wyznacza cele strategiczne i działania, których osiągnięcie w znaczący sposób może przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki.

Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji działań, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej.

Gminna Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów z zakresu polityki społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji rządowej, samorządowej i partnerów społecznych w tym organizacji pozarządowych.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest zasadne.